

UMEÅ UNIVERSITET

Umeå Centrum för Genusstudier

Det befriande ansvarets paradox

En genusvetenskaplig studie av det
feministiska jämlikhetsinitiativet #killmiddag

JOSEFIN OLSSON

Masteruppsats i genusvetenskap
Vårterminen 2018
Handledare: Johanna Lauri & Linda Sandberg

ABSTRACT

Currently, men's responsibility is the focus of much of the public talk on gender equality in Sweden. This has given rise to a number of organisations carrying the overall ambition to include men in what has traditionally been regarded as a women's issue. One of these initiatives is called #killmiddag, "dinner for guys", and can be understood as a call out for men to get together and have intimate conversations with each other in order to free themselves from destructive masculinity norms. In this thesis, the feminist equality initiative #killmiddag is scrutinized with the aim to find what possibilities and restraints the initiative might give rise to in regards to issues connected to gender equality. The empirical material consists of the initiatives conversational guides and instructions along with a number of press articles published between the years of 2016-2018. In order to analyze this material, specifically the role of conversations, experience and emotions this thesis uses research about therapeutic discourse and how this is linked to contemporary ideals about intimacy. This analysis focuses on how problems and solutions are articulated discursively, and how categories like "gender equality" is filled with meaning. Using research concerning the effects of market-based forms of governing, my goal is to further contribute to a discussion about what happens with "gender equality" when market rationalities come to replace conflicting interests in politics. Assisted by a poststructuralist approach this thesis highlights some of the problems in using personal experience as a source of objective knowledge, and how the use of emotions and intimacy, with their inbuilt epistemological fragility, might not necessarily be considered apt when striving for political change.

Keywords: Gender Equality, Consultants, #killmiddag, Conversations, Intimacy, Neoliberalism, Discourse analysis, Feminism, Identity politics

Nyckelord: Jämställdhet, Konsulter, #killmiddag, Samtal, Intimitet, Nyliberalism, Diskursanalys, Feminism, Identitets politik

INNEHÅLL:

Abstract	2
1. Introduktion	4
1.1 Syfte & Frågeställningar	5
1.2 Disposition	5
2. Tidigare Forskning	5
2.1. Feministisk politik och aktivism i det nyliberala samhället	6
2.2. Män och andra män	8
2.3. Samtal, känslor och erfarenhet	10
3. Teoretiska och metodologiska utgångspunkter	11
3.1. Makt -Kunskap - Subjektivitet	11
4. Att Analysera #Killmiddag	14
4.1 Empiriskt material och avgränsning	16
4.2 Den egna positionen- Mellan lösning och problem	17
5. Det befriande ansvaret	18
5.1.Befrielsen	18
5.2.Utvecklingen	24
5.3.Förändringen	31
5.4. Slutsatser - Möjligheter och omöjligheter i en post-politisk tid	35
6. Avslutande diskussion	39
7. Källor	42

1. Introduktion

Sommaren 2016 sker en serie sexuella övergrepp på ett antal olika musikfestivaler i Sverige, bland annat på Bråvallafestivalen och Putte i Parken. Det är dessa övergrepp som ska komma att bli startskottet för initiativet #killmiddag, en uppmaning till män att träffas för att samtala om och ifrågasätta rådande mansnormer och ideal samt utbyta erfarenheter och känslor förknippade med att vara man. Den grundläggande ambitionen med initiativet är att flytta fokus i debatten och att engagera killar och män i kampen för ett jämställt och jämlikt samhälle (Make Equal, 2018A). Denna ambition präglar just nu också det offentliga talet om jämställdhet och i flertalet artiklar på regeringens hemsida understryker Stefan Löfven betydelsen av att fler män tar sitt ansvar för jämställdhetsarbetet. Enligt dåvarande jämställdhetsminister Åsa Regnér är mäns och pojkars delaktighet i arbetet med jämställdhetsfrågor en förutsättning för att ett jämställt samhälle ska kunna uppnås och under 2015 och 2016 satsade Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tillsammans med regeringen särskilt på att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsnormer. Som ett led i det internationella arbetet för jämställdhet lanserades också hösten 2014 jämställdhetskampanjen 'HeforShe' av UN Women och med Stefan Löfven i fronten som undertecknad ambassadör gjorde, sommaren 2015, kampanjen sitt inträde i den svenska regeringen (Regeringen, 2017). De upprop som framfördes i anslutning till #Metoo har bidragit med ytterligare ett ökat fokus kring betydelsen av mäns ansvarstagande och engagemang och här får också #killmiddag en viktig funktion att fylla. Initiativet förenar viljan att tilldela män ansvar med en annan idé, nämligen att män är negativt drabbade av att leva i det som benämns som ett patriarkalt samhälle. Initiativets grundare menar exempelvis att:

Den stora skillnaden från andra initiativ vi tagit är att män som tidigare inte har engagerat sig på något sätt känner sig delaktiga nu. Jag tror det handlar om att kampanjen synliggör att patriarkatet även drabbar män och att det finns konkreta förslag på en lösning ([etc.se](#) - 2017A)

Det konkreta förslag på lösning som här antyds kan förstås som att det går i linje med det som av flertalet forskare beskrivas som en vittnesmålsens tid, en tid som präglas av ett stort samhälleligt intresse för vittnesmål (jmf. Hållander, 2016). #killmiddags lösningsförslag handlar till stor del om att bryta den tystnad som man menar ligger till grund för mäns känslomässiga isolering och

som, enligt initiativet, är orsaken till mycket av den problematik som förknippas med en avsaknad av jämställdhet, så som exempelvis mäns våld mot kvinnor. #killmiddag har genomgående mottagits med stor entusiasm och har av media beskrivits som Sveriges viktigaste middag. Hösten 2017 arrangerades exempelvis en #killmiddag i riksdagen, på initiativ av Liberalernas Robert Hannah (Aftonbladet, 30e november 2017). Även om initiativet som sådant är ett relativt nytt fenomen så är den personliga berättelsen ett flitigt förespråkare verktyg för såväl politiska som marknadsföringsrelaterade ändamål, men vilken funktion fyller egentligen alla dessa berättelser och vem förväntas ta emot våra bekännelser? Är kampen för jämställdhet en kamp som alla kan inkluderas i på ett likvärdigt sätt och vilka förändringsmöjligheter kan vittnesmål erbjuda? Helt enkelt, är erfarenhet ett värdefullt verktyg i strävan efter social rättvisa?

1.1 Syfte & Frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att utifrån en poststrukturalistisk maktförståelse analysera initiativet #killmiddag. Vilka vägar till förändring öppnas upp och vad riskerar samtidigt att göras omöjligt? Följande frågor har varit vägledande i min analys: Vilka problem vill och förväntas #killmiddag kunna lösa? Vilka underliggande antaganden vilar förslaget på och vad kan det tänkas få för konsekvenser för jämställdhetsarbetet i stort?

1.2 Disposition

Uppsatsen kommer att disponeras på följande vis: Nedan följer en diskussion kring den tidigare forskning som legat till grund för min uppsats. Därefter går jag vidare med att beskriva de teoretiska och metodologiska utgångspunkterna för min studie och hur dessa haft betydelse för mitt arbete. Detta avsnitt avslutas med ett kortare resonemang kring min egen position följt av en presentation av studiens empiriska material. Analysen är strukturerad utifrån tre övergripande teman **Befrielsen**, **Utvecklingen** och **Förändringen** och avslutas med att föra en diskussion kring analysens slutsatser utifrån uppsatsens övergripande syfte.

2. Tidigare Forskning

Initiativet #killmiddag kan placeras inom ramen för vad som kanske bäst beskrivs som en slags utomparlamentarisk aktivism, men har både använts och förespråkats som ett förändringsverktyg av flertalet ledamöter inom Sveriges riksdag. Således anser jag att initiativet kan betraktas som ett be-

tydelsefullt inslag i den jämställdhetspolitiska sfären. I följande avsnitt kommer jag bland annat att presentera forskning som berör möjligheterna att bedriva politik i dagens samhälle. Jag ger sedan en kort överblick av forskning som gjorts kring manlig vänskap och maskulina positioner för att sedan avsluta avsnittet med att diskutera forskning som berör vittnesmål och känslor och deras användbarhet i förhållande till förändring och social rättvisa.

2.1 Feministisk politik och aktivism i det nyliberala samhället

#killmiddag är ett metodverktyg framtaget av jämlikhetsstiftelsen Make Equal där ändamålet med initiativet är att ”ge killar om män chansen att börja med sig själva i kampen för ett jämställt och jämlikt samhälle” (Killmiddag, 2018) - ”ett samhälle där alla slipper diskriminering och kan nå sin fulla potential” (Make Equal, 2018D). Även om fokus för den här uppsatsen inte har varit att specifikt analysera Make Equal som organisation utan snarare initiativet #killmiddag som enkelt förslag så anser jag det vara av betydelse att kort nämna deras verksamhet då de väldigt tydligt är den främsta aktören bakom initiativet. Jämlikhetsstiftelsen Make Equal har ett tydligt fokus på lösningar och marknadsför sig till exempel som ”Lösningfokuserade jämlikhetsexperter som jobbar för, och uppmanar till, praktiskt jämlikhetsarbete” (Make Equal, 2018B). Deras egen beskrivning av organisationen är att det är en rörelse som innehar kompetensen att, inte bara komma på, utan också genomdriva uppfinningsrika samhällsförändrande idéer. Make Equal drivs som stiftelse vilket innebär att den ekonomiska egendom som organisationen besitter är avsatt för ett bestämt ändamål (Skatteverket, 2018). Å andra sidan bär de också likheter med ett konsultbolag som säljer sina tjänster och beskriver även sig själva i linje med detta. På deras hemsida går det att exempelvis att läsa:

Förutom som föreläsare och utbildare är vi på Make Equal också flitigt anlitade som konsulter för att leda strategiska utvecklingsprocesser i både privata, offentliga och ideella verksamheter (Make Equal, 2018C).

Jämställdhetskonsulter är idag centrala aktörer på den jämställdhetspolitiska arenan. Deras roll och effekterna av deras arbete är dock, precis som Olivius & Rönnblom (2017) påpekar, i princip helt outforskat. Denna studie kan sägas ingå i det större forskningsfältet Kritiska jämställdhetsstudier och syftar bland annat till bidra med en diskussion kring effekterna av jämställdhetskonsulters arbete. Jag menar att #killmiddags mål eller de problem som initiativet ämnar lösa i viss mån är att betrakta som diffusa och svårfångade. Manligheten, antas det, kan (och bör) på samma sätt som jäm-

ställdheten, revideras och kanske framförallt optimeras. Det finns flertalet forskare som menar att dagens samhälle präglas av en slags politisk vaghet där jämställdhetsarbetet ofta betraktas som en självklar målsättning. Jämställdhetsarbetet ses ofta som en linjär utveckling där ”ett jämställt samhälle” förväntas möta oss vid regnbågens slut. Ambitionen och målet med detta arbete riskerar därför att tas för givet och utgångspunkten antas vara att vi alla delar samma uppfattning om vad vi vill åstadkomma, vilket är ”mer” jämställdhet (Rönblom, 2008:115). Tanken bakom #killmiddag, att man genom terapeutiskt betonade samtal ska jobba på självet och bli till ”bättre” versioner av sig själva i syfte att uppnå ”mer” jämställdhet kan förstås i linje med att det offentliga i allt större utsträckning präglas av marknadens ideal, en utveckling som brukar beskrivas i termer av nyliberalism.

I antologin *Ambivalenser och Maktordningar* analyserar Lena Martinsson (2016) bland annat den aktivistiska rörelsen Fatta! i syfte att utreda vad som sker med en feministisk aktivism som infogar sina politiska ambitioner inom ramen för en nyliberal logik. Nyliberalismen målas av Martinsson upp som en slags ondskefull kraft vilken riskerat att korrumpiera alla slags goda ambitioner. Hon gör i sin text en tydlig skillnad på de aktivister som i nyliberalismens namn kämpar för att minska statens och politikens inflytande och de som arbetar med frågor som rör exempelvis jämställdhet, normkritik och antidiskriminering. Där den ena gruppen antas att medvetet verka till förmån för marknaden antas den andra gruppen inte alls vara intresserade av att vare sig göra vinst eller säkra marknadens utrymme. På detta sätt tenderar Martinsson precis som Sara Edenheim (2018) synliggör i sin artikel *Den goda viljans feminism* att framställa en viss typ av aktivism som ett oskyldigt offer för ett förtryckande system snarare än som i sig självt en produkt av samma logik. Martinsson skriver exempelvis att: ”Det finns dock de som tror att politiken behövs bortom marknaden även om de är intrasslade i nyliberalismens vardag (Martinsson, 2016: 188). Då Martinsson även hanterar nyliberalism som synonymt med kapitalism missar hon enligt Edenheim att erbjuda en förklaring till hur nyliberala tekniker för styrning sätter gränserna för vad som över huvudtaget anses utgöra politisk aktivism (Edenheim, 2018: 8).

Nyliberalism har enligt Rönblom (2011) blivit ett relativt urvattnat begrepp som kan och bör förstås på olika sätt. En förståelse för nyliberalism som en styrningsteknik möjliggör exempelvis en syn på, och ett kritiskt granskande av, policy och ideologi som ett görande. Rönblom tar sin utgångspunkt i Wendy Browns förståelse för nyliberalism som en styrningsmentalitet där marknads-

värden genomsyrar alla typer av institutioner och där medborgaren förväntas bli till en entreprenöriell aktör som i alla lägen rationellt kalkylerar sina möjliga val (Rönblom, 2011: 37, 38). #killmid-dags fokus och vilja att inkludera män i jämställdhetsarbetet kommer inom initiativet till uttryck genom att argumentera för att även män bör förstås som en utsatt grupp i behov av frigörelse. Detta tolkar jag som en retorisk strategi i syfte att ”sälja” in förslaget hos den potentiella kunden, i det här fallet män. I artikeln *Feminism i företagsform?* (2017) utforskar Elisabeth Olivius och Malin Rönblom marknadsiseringen av svensk jämställdhetspolitik. De diskuterar vilka möjligheter respektive begränsningar som en jämställdhetspolitik styrd av marknadslogiker medför genom att analysera jämställdhetskonsultens subjektposition. Deras resultat visar bland annat att konsulterna själva gör sitt arbete begripligt som en form av aktivism. Svårigheten i att kombinera en slags aktivistroll med rollen som entreprenör och expert bidrar dock till att konsultens roll ofta präglas av ambivalens och osäkerhet där den eftersträvade samhällsförändringen får stå tillbaka för nödvändigheten i att representera jämställdhet som något attraktivt för kunden. I syfte att så att säga ”sälja jämställdhet” konstrueras jämställdhetsarbete som ett verktyg för förbättring och positiv utveckling samt som en fråga om kunskapshöjande insatser. Jämställdhet är något som alla *egentligen* vill jobba för och uppnå ifall de bara får tillgång till rätt kunskap. När jämställdhetsarbete blir till någonting som ska säljas på en marknad riskerar jämställdhet att göras till ett *medel* för att kunna nå de ”riktiga” målen - kvalitet och lönsamhet. Detta får också konsekvensen att den kunskap om jämställdhet som produceras i konsulterarbete med enkelhet kan adderas till den aktuella verksamhetens situation och således accepteras och reproduceras snarare än utmanar en organisations ordning (Olivius & Rönblom, 2017).

2.2 Män och andra män

Lucas Gottzén och Rickard Jonsson (2012) påpekar i texten *Goda män och Andra män* att idén om jämställdhet har haft stor genomslagskraft i Sverige och att den ”nya” och jämställda mannen varit en betydelsefull figur i framställningen av Sverige som ett modernt och progressivt land. Många män anser sig vara ”för jämställdhet” och betraktar också sig själva som jämställda individer. Denna tendens kan delvis spåras tillbaka till 1960-talet då ökad uppmärksamhet riktades mot mäns ansvarstagande i hemmet och där en slags maskulinitetspolitik initierades med målet att engagera män i föräldraskapet och därigenom lyckas skapa jämställda svenska män. Talet om mäns ansvar över jämställdheten är alltså något som varit en viktig fråga inom svensk jämställdhetspolitik under lång tid. Redan på 1970-talet etablerades en svensk mansrörelse där bland annat föreningen ’Befria man-

nen´ ville komma närmare ett jämställt samhälle genom att samtala om destruktiva maskulinitetsnormer (Hill, 2007).

#killmiddag är ett separatistiskt initiativ där män ska prata med andra män. Således kan #killmiddag förstås som en slags organiserad manlig vänskap och liknas med det Klara Goedecke (2018) benämner som könad vänskapspolitik. Goedeckes forskning grundar sig på djupintervjuer med 20 män och fokuserar bland annat på samtalets betydelse för mäns vänskapsrelationer vilket kommer till uttryck genom att det intima samtalet betraktas som en förutsättning för äkta vänskap. Goedecke konstaterar att samtal och terapeutiskt inriktade ideal kan kopplas till medelklassen. Med utgångspunkt i dessa ideal positionerar sig männen i Goedeckes undersökning som ovanliga, exceptionella män som till skillnad från andra män anser sig kapabla att uttrycka sina känslor, att utveckla sig själva och att ha riktiga vänskaper (Goedecke, 2018:244). Goedeckes forskning hjälper mig att synliggöra vilka identitetspositioner som görs tillgängliga genom de berättelser och frågor som används som #killmiddags samtalsunderlag.

De antaganden om maskulinitet och manlighet som initiativet #killmiddag vilar på blir också intressanta i ljuset av den forskning som visar på hur sådana antaganden används för att skilja ut sig själv från andra, annorlunda, traditionella eller icke upplysta män. I artikeln *From Threat to Promise* (2008), diskuterar Maria Törnqvist under vilka förutsättningar som ett visst politiskt förslag kan komma att accepteras. Törnqvist visar, via förslaget om könskvotering, hur ett diskursivt skifte möjliggjordes genom att placera kvoteringsidén inom en existerande politik präglad av konsensus. En romantisk retorik, vilken antydde en nära relation mellan könen, möjliggjorde att tankar om en naturlig och biologisk skillnad mellan män och kvinnor kunde behållas intakt och kvoteringsidén kom på så sätt att betraktas som ett lovande snarare än hotfullt förslag. Denna inramning av könskvoteringen innebär också ett slags särskiljande mellan ”bra” och ”dåliga” män”. På detta sätt blev det också möjligt att fortsätta kritisera vissa män, medan andra män framställdes som nödvändiga för att nå ett jämställt samhälle. Denna forskning hjälper mig att analysera möjliga effekter av den motståndning som finns inbakad i #killmiddags vilja att tilldela män ansvar och samtidigt också möjliggöra mäns befrielse.

2.3 Samtal, känslor och erfarenhet

#killmiddags olika samtalsguider och instruktionsblad är tänkta att dels väcka mäns känslor, dels göra män medvetna om de egna känslorna för att på så sätt skapa förståelse för hur destruktiva normer bidrar till mäns känslomässiga isolering. I ljuset av detta kan #killmiddag tolkas som en folkbildande och undervisande insats där den personliga berättelsen är tänkt att användas som ett pedagogiskt redskap för att väcka känslor, känslor som i sin tur kopplas ihop med förändring. Studieförbundet Bilda (bilda.se) har varit aktiva i sitt stöd till initiativet och organiserat #killmiddagar i bland annat Almedalen och i Umeå. Studieförbundet i Umeå har också visat engagemang för förslaget och finns tillgängliga som hjälp och stöd för den som vill starta en egen studiecirkel (studieförbundet.se). I detta sammanhang blir det relevant att fråga sig vad för slags möjligheter känslor egentligen antas innehålla. Vad ska vi med känslorna till? Eller rättare sagt, vad *gör* känslorna? I avhandlingen *Det omöjliga vittnandet* diskuterar Marie Hållander (2016) den inte helt ovanliga föreställningen om att vittnesmål som pedagogiskt hjälpmedel i undervisning ska leda till social förändring. Hållander ser närmare till empati och känslor i mötet med vittnesmål och menar bland annat att:

Vittnesmål bär på en idé om att vara singulära och sanna berättelser varför mötet med vittnesmål också anses vara värdefulla för att arbeta normkritiskt, historiemedvetet och etiskt i undervisning (Hållander, 2016:117).

Den empatiska förmåga som elever och lärare har eller kan få i mötet med vittnesmål kan dock inte betraktas som handlingar i sig självt eller som en indikation på att inlärning och utveckling sker. Känslor är således inte, enligt Hållander, att betrakta som pålitliga vägvisare (Hållander, 2016:113).

Med sitt ursprung i en feministisk tradition bär initiativet #killmiddag likheter med det som brukar benämnas som medvetandehöjande grupper, men kan också förstås i linje med en slags gruppterapi eller som ett verktyg för hjälp till självhjälp. Medvetandehöjande metoder, vilka länge varit centrala för den feministiska rörelsen, har många likheter med det som sociologen Eva Illouz (2008) väljer att kalla den terapeutiska diskursen. Båda uppmanar till ett slags offentliggörande av de egna innersta hemligheterna och sätter familjerelationer under granskning. Utgångspunkten är att ett noggrant examinerade av det egna självet kan fungera frigörande, att den privata sfären både bör och kan utsättas för objektiv utvärdering och omförhandling samt att känslor av privat karaktär är i behov av att visas upp offentligt (Illouz, 2008:121).

Vidare diskuterar också Naomi Scheman känslornas föränderlighet i sin text *Anger and the politics of naming* (1993). Schemans argument tar sin utgångspunkt i det hon benämner som den traditionella bilden av sinnet och utvecklar därigenom ett resonemang kring tre olika sätt som våra känslor och vår kunskap om de kan förändras. Utifrån den fiktiva karaktären Alice som är medlem i en medvetandehöjande grupp utmanar Scheman synen på känslor som någonting som finns inom oss från början och som likställer det vi säger med sanning. Scheman uppmanar till en syn på känslor som socialt konstruerade snarare än som en spegling av ett inre, naturligt tillstånd genom att hänvisa till det hon kallar för 'Becoming Angry', 'Discovering that one has been angry' och 'Changing what counts as being angry'. Scheman menar att någons medvetna eller undermedvetna ilska är beroende av en syn på känslor och identitet som naturliga och den huvudsakliga poäng som Scheman gör är i motsats till detta antagande att politiska överväganden alltid kommer före identifikationen av en viss känsla. Detta blir relevant i förhållande till #killmiddag eftersom att initiativet förespråkar en liknande strategi som den som utgör grunden för medvetandehöjande metoder.

3. Teoretiska och metodologiska utgångspunkter

Utgångspunkten för denna studie återfinns i poststrukturalistiska teoretiseringar kring makt, kunskap och subjektivitet. I följande avsnitt kommer jag att presentera dessa teoretiska utgångspunkter och hur jag använt mig av dem för att ta mig an och arbeta med det material som ligger till grund för uppsatsens analys.

3.1 Makt - Kunskap - Subjektivitet

Då intresset för min studie är att undersöka vilka möjligheter till förändring som initiativet #killmiddag inrymmer blir förståelsen av hur makt fungerar väsentligt. I likhet med Michel Foucaults maktdefinition förstås makt inom diskursteori som någonting produktivt och som fungerar i samverkan med kunskap. Enligt Foucault är relationen mellan makt och kunskap inte ett motsatsförhållande utan de båda konstituerar ömsesidigt varandra (Foucault, 1979: 192). I texten *Freedom's Silences* (2005) använder sig Wendy Brown av Foucaults maktdefinition för att diskutera relationen mellan tystnad, tal och frihet. Brown utgår i sin argumentation från att tystnad och tal, i stället för att ses som varandras motsatser, förutsätter varandra. Brown menar att tystnaden måste förstås som en del av diskursen och visar hur våra bekännelser kan riskera att förvandlas och gå från att vara

våra befriare till att bli våra härskare, till de normer genom vilka vi hålls på plats och kontrolleras. Då #killmiddags lösningsförslag grundar sig på en vilja att bryta tystnad och en tro på samtalets makt att förändra har Browns resonemang kring tystnad och tal varit viktiga verktyg för att analysera innebörden och konsekvenserna av en sådan strategi.

I arbetet med min uppsats har jag vid upprepade tillfällen konfronterats med omöjligheten i att separera olika begrepp från varandra utan att det genast fört mig in på en ny omöjlighet. Arbetsnamnet på min uppsats var under lång tid ”Den omöjliga uppsatsen” och det var först när jag tillfullo kom till den något platta insikten att ”allt hänger ihop” som den slutgiltiga analysstrukturen tillät sig ta form. På detta sätt har mitt skrivande också varit ett levande av det Ernesto Laclau och Chantal Mouffe menar är det omöjliga samhället, en ej fullbordad och tillfällig fixering av mening. Samhället, som objektiv totalitet, existerar inte enligt diskusteorin och innebär således också en kritik mot andra samhällsteorier, däribland marxismen. I *New Reflections on the Revolution of Our Time* (1990) diskuterar Ernesto Laclau marxistisk ideologiteori och dess två olika sätt att bemöta problemet med ideologi. Det ena tillvägagångssättet innefattar en syn på ideologi som en nivå av social totalitet, det vill säga en syn på samhällsstrukturer som allomfattande och totala. Hos det andra tillvägagångssättet identifieras ideologi med ett slags ”falskt medvetande”. Precis som flertalet teoretiker har visat på så skapar en syn på ideologi som godtycklig och likställd med ett falskt medvetande illusionen av att det går att nå en sanning bakom sanningen, en kunskap fri från makt. Laclau och Mouffe slår i sin teori om det sociala ihop de båda marxistiska kategorierna bas och överbyggnad och på detta sätt lyckas de övervinna marxismens essentialism, det vill säga tanken om att det finns och går att nå en ursprunglig, sann och objektiv verklighet. Inom diskursteorin betraktas istället hela det sociala fältet och således också alla sociala fenomen som producerat av diskursiva processer. Begreppet diskurs beskriver hur olika tecken förhåller sig till varandra, men till skillnad från begreppet struktur innefattar begreppet diskurs en förståelse för att tecknens strukturering endast är tillfälliga. Med detta menas att tecknens fixering i förhållande till varandra är kontingent det vill säga möjlig men inte nödvändig. Diskursen är en enskild och entydig betydelsefixering som alltid kunnat vara annorlunda (Winter Jørgensen & Phillips, 2000).

Utifrån detta tankesätt kan exempelvis ”det jämställda samhället” inte enbart förstås som något vilket ännu inte realiserats utan snarare som något som i sig självt utgör en omöjlighet (Laclau, 2015:69). På samma sätt som språkliga tecken får sin betydelse av att de ställs i relation till andra

tecken får också sociala handlingar sin betydelse genom att de skiljer sig från andra. För att språk och kommunikation överhuvudtaget ska vara möjligt krävs dock att mening fixeras temporärt. Det är dessa försök att "låsa fast" en "objektiv" verklighet som, enligt Laclau, måste förstås som själva det ideologiska i samhället. "The ideological would be the will to totality of any totalizing discourse (Laclau, 1990:92). Utan denna fixering av mening är det sociala omöjligt och det ideologiska måste därför ses som att det konstituerar, det vill säga utgör, det sociala. Viljan och strävan efter att etablera entydighet i det sociala genom att låsa fast betydelsen av olika diskursivt producerade kategorier är nära kopplad till makt. Laclau och Mouffe bygger vidare på Antonio Gramsci's teorier och menar att olika diskurser kämpar om att uppnå hegemoni. Hegemoni kan förstås som skapandet av samtycke eller med Antonio Gramscis ord "manufacturing consent". Jag har använt mig av begreppet Hegemoni som ett redskap för att undersöka vad som inte artikuleras då en viss diskurs når statusen av sann och opolitisk kunskap. Vad tas för givet? Vilka frågor förblir outtalade? Vad sägs inte?

Idén om ett falskt medvetande blir endast möjlig om identiteten hos subjektet, den sociala agenten, kan fixeras (Laclau, 1990:91) och diskursteorins utgångspunkt är i stället att subjektet måste förstås som att det skapas i samspel med ett samhälles konkurrerande diskurser. I *Discipline and Punish* skriver Foucault:

It is not that the beautiful totality of the individual is amputated, repressed, altered by our social order, it is rather that the individual is carefully fabricated in it, according to a whole technique of forces and bodies (Foucault, 1977: 101).

Utifrån en sådan förståelse betraktas inte individen som en autonom agent som *har* erfarenhet utan snarare som ett subjekt som är konstituerat *genom* erfarenhet. Enligt Joan Scott kan användandet av "erfarenhet" som utgångspunkt i kampen för social rättvisa riskera att naturalisera identitet och hon föreslår istället en historisering av begreppet (Scott, 1992: 25-26).. Denna subjektförståelse har varit användbar i min analys av #killmiddags lösningsförslag där ett utbyte av just erfarenhet och personliga berättelser står i fokus. Om man tänker sig att makten inte bara *får* politiska effekter utan att vi också själva *är* en effekt av makt så blir förändring och motstånd inte en fråga om att göra sig av med makt, göra sig själv fri *från* makt, utan snarare en fråga om att rucka på språket, hitta luckor och möjligheter att omdefiniera oss själva och vår omvärld. Med hjälp av en sådan syn på makt har jag således kunnat närma mig en förståelse för varför förändring och motstånd är svårt. Det har också hjälpt mig att bli uppmärksam på olika motsättningar och paradoxer. Enligt Foucault (1979: 183)

och inom diskursteori är ”skillnad” en förutsättning för hur vi skapar mening, det vill säga vi förstår något genom att vi ställer det i relation till något annat. Precis som knutpunkterna i det språkliga/diskursiva fältet bestäms vår position utifrån andras positioner. Vår egen existens är beroende av skillnad och därför sitter vi alla ihop. Detta har uppmärksammat mig på det problematiska med en förståelse för makt som suverän snarare än internaliserad och hur vi i strävan efter förändring, inte bara kan peka mot en diffus maktstruktur utanför oss själva.

Med utgångspunkt i Foucaults definition av makt har också flertalet teoretiker, däribland Judith Butler (1990), visat på det problematiska med att utgå från en bestämd identitetskategori så som ”kvinnor” eller ”män” i olika feministiska politiska projekt. En individ måste antas vara mer än bara sitt kön, en kvinna är inte bara en kvinna utan genus sitter ihop och skapas i samband med bland annat klass, etnicitet och sexualitet. Butler menar att om vi utgår från att det finns en universell kvinnlig identitet, någonting specifikt och stabilt kvinnligt som bara inväntar representation så riskerar vi att missa hur representationen i sig självt sätter gränserna för vad en kvinna är. Identiteten måste förstås som en del av maktordningen och lämpar sig således, enligt detta resonemang, inte särskilt bra som politisk utgångspunkt. Genom att visa på hur diskursen positionerar subjekt och producerar deras erfarenhet kan man synliggöra det faktum att vi inte bara kan göra oss av med makt eller befria oss från normer genom att berätta ”sanningen” om vilka vi egentligen ”är”. Förståelsen för olika begrepp och identiteter som historiska fenomen snarare än naturliga fundament har fungerat vägledande för mig i min analys och möjliggjort ett synliggörande av hur olika kategorier, så som ”jämställdhet” och ”män” fylls med mening i diskursiva processer vilka i sin tur är kopplade till makt och rådande ordning.

4. Att analysera #killmiddag

Mitt fokus för uppsatsen har varit att utifrån en poststrukturell förståelse för makt analysera hur #killmiddags problem och visioner artikuleras diskursivt. Carol Bacchi's och Joan Eveline's metod för policyanalys 'Whats the problem representered to be' (2010) har därför fungerat som en källa till inspiration och assisterat mig när jag i ett första skede tagit mig an materialet. Initiativet #killmiddag kan utifrån en poststrukturalistisk position ses som ett försök att låsa fast betydelsen av jämställdhet och att ställa frågan 'Vad är problemet?' har möjliggjort ett åskådliggörande över hur olika lösningsformuleringar också ger upphov till olika representationer av problem. Det uttalade målet med #killmiddag är att nå ”ett jämställt och jämlikt samhälle”. Denna tillsynes självklara och

gemensamma politiska målsättning måste dock förstås innehålla flera och konkurrerande föreställningar om vad jämställdhet ”är”. Malin Rönnblom tar i sin artikel Vad är problemet? (2011) sin utgångspunkt i just Bacchi’s metod och lyfter betydelsen av att betrakta jämställdhet som en ”empty signifier” det vill säga ett tomt begrepp som fylls med mening. Jämställdhet kan således förstås som något som görs snarare än något som är.

Efter en första genomgång av mitt empiriska material kunde jag urskilja två olika ambitioner som ligger till grund för #killmiddags målsättning att ge killar och män ”en chans att börja med sig själva”. Den första ambitionen formuleras som ett löfte om personlig frihet och kommer till uttryck genom att påvisa hur män drabbas negativt av att leva i ett patriarkalt samhälle. Initiativets grundare, Ida Östensson, uttrycker sig på följande vis:

Den stora skillnaden från andra initiativ vi tagit är att män som tidigare inte har engagerat sig på något sätt känner sig delaktiga nu. Jag tror det handlar om att kampanjen synliggör att patriarkatet även drabbar män och att det finns konkreta förslag på en lösning (ETC, den 3e november 2016B).

Den andra ambitionen formuleras som en uppmaning till män att ta sitt ansvar i arbetet för ett jämställt samhälle. Historiskt sett, menar Make Equal, är det främst kvinnor som engagerat sig i frågor som rör jämställdhet och nu vill man visa på vikten av att män involveras i kampen för ett bättre samhälle.

Satsningen #killmiddag var en reaktion på debatten om sexuella övergrepp på sommarens festivaler. Vi jobbar med att flytta fokus i debatten, denna gång var ambitionen att engagera killar och män i kampen för ett jämställt och jämlikt samhälle. Vi tror på samtalets makt för att påbörja en förändring (makeequal.se, 2018D)

I ovanstående artikulationer återfinns en motsättning mellan #killmiddags ambition att dels tilldela män ansvar i strävan efter ett mer jämställt och jämlikt samhälle och dels löftet att befria män från ett strukturellt förtryck. Ett analytiskt fokus på motsättningar i det empiriska materialet fungerar som ett effektivt sätt att synliggöra dolda och för givet tagna underliggande antaganden vilka på detta sätt görs tillgängliga för ett ifrågasättande (Magnusson, Rönnblom & Silius, 2008: 9). Min analys tar därför sin utgångspunkt i denna motsättning mellan Befrielse och Ansvarsutdelning vilka

jag, med inspiration hämtad från Bacchi's & Eveline's (2010) metod har tolkat som initiativets övergripande förslag på hur problemet med jämställdhet kan lösas.

Arbetet med analysen har sedan till stor del gjorts med utgångspunkt i Ernesto Laclau och Chantal Mouffe's (1985) diskursteori. Detta innebär att jag i materialet lokaliserat ett antal så kallade 'priviligierade tecken' eller 'knutpunkter'. Dessa tecken kan i likhet med det som tidigare diskuterats förstås som tomma begrepp vilket innebär att de får sin mening utifrån hur de kopplas till andra tecken. De tecken som organiserar olika diskurser benämns som nodalpunkter och jag har i min analys bland annat utgått från nodalpunkten "Samtal" vilket kopplats samman med andra tecken så som Befrielse, Utveckling och Förändring. Detta har i sin tur fört mig närmare en förståelse för hur #killmiddags förslag på lösningar formuleras diskursivt (Winter Jørgensen & Phillips, 2000). Det är också utifrån dessa tecken som analysen slutgiltigt strukturerats och fått sin form.

4.1 Empiriskt material och avgränsning

Huvuddelen av de texter som använts för denna studie har hämtats från initiativets egen hemsida – killmiddag.se. Här har jag använt mig av den text som återfinns under rubriken "Inbjudan", "Vad är Killmiddag", samt filmklippet "Vad är manlighet?". Då syftet med denna studie har varit att analysera vilka förändringsmöjligheter som initiativet inrymmer har ett särskilt fokus riktats mot de instruktionsblad och samtalsguider vilka är avsedda att vägleda den som själv vill anordna en killmiddag. Således har jag också använt mig av texten som faller under rubriken "Okej, hur gör jag?" där ett nedladdningsbart instruktionsblad finns publicerat. Beroende på vilka som ska delta eller vart den tilltänkta middagen ska arrangeras ges olika tips på hur man kan "komma igång". Tipsen är därför indelade under fyra olika rubriker och skiljer sig delvis åt beroende på om de riktar sig till den som vill arrangera en #killmiddag privat, på arbetsplatsen, hos en förening, skola, fritidsgård eller annan verksamhet så som offentligt arrangemang på restaurang, konsert eller liknande. För att samtalen ska bli så "bra" som möjligt återfinns under rubriken "Vad ska vi prata om?" ett antal samtalsguider som är indelade efter 6 olika teman, "KÄRLEK", "VÄNSKAP", "EGO", "FLYKTVÄGAR", "SKÖRHET" och "SEX". Vidare har de texter som utgör materialet för min analys valts ut med ambitionen att ge en så bred och nyanserad bild över initiativet #killmiddag som möjligt. Därför har också texter som berör #killmiddag hämtats från makeequal.se, bildase.se och alltviintepratarom.se, eftersom att samtliga av dessa initiativ och organisationer har en direkt koppling till #killmiddag och också själva arrangerat offentliga #killmiddagar. I analysmaterialet ingår även såväl tv-

intervjuer och intervjubaserade artiklar som debattartiklar och mer informativa texter som publicerats i olika rikstäckande medier. På detta sätt speglar mitt material både hur förslaget #killmiddag presenteras av initiativtagarna och tolkas genom media.

Umeå har en stark självbild som feministisk stad och Ida Östensson, grundare av Make Equal och initiativtagare till #killmiddag, är uppvuxen i Umeå. Det har dessutom vid flertalet tillfällen arrangerats #killmiddagar på restaurang Orangeriet i Umeå. Därför har också texter som publicerats i Umeås lokala nyhetstidning Västerbottens Kuriren och Umeå Tidning använts som en del av underlaget. Med anledning av detta är det också vissa röster som varit mer framträdande i mitt material. Samtliga tidningsartiklar har lokaliserats via tidningarnas nätversion och genom sökordet ”#killmiddag”. Det slutgiltiga urvalet av artiklar har gjorts på basis av att texten direkt nämner eller på annat sätt tydligt berör fenomenet #killmiddag som sådant. I direkt anslutning till #Metoo fick initiativet ett ökat medialt fokus vilket även inspirerat initiativtagarna att ytterligare utveckla konceptet. Eftersom att denna utveckling har varit (och delvis fortfarande är) i process under tiden för mitt uppsatsskrivande har det varit svårt att tidsbegränsa inhämtningen av material. Inget empiriskt material som publicerats efter den 10e maj 2018 har använts.

4.2 Den egna positionen - Mellan lösning och problem

Jag har gripit mig an analysen utifrån ett kritiskt perspektiv. Det kritiska teoriarbetet och i synnerhet poststrukturalismen är enligt mig tilltalande just eftersom att det också tillhandahåller verktyg för självkritik. Med ett poststrukturalistiskt maktperspektiv synliggörs vår narcissistiska självbeundran, där den egna positionen inte är något man gärna gör avkall på i första taget. Det är ett perspektiv som tvingar oss till insikten att inte heller den egna identiteten kan ses som att den är uppstånden ur ett vakuum. Under skrivandets gång har jag kämpat med frågor om hur man möjliggör ett kritiskt granskande av en praktik som man själv ägnar sig åt. I arbetet med analysen har jag stundtals funnit mig själv i mitten av den paradox som ligger till grund för #killmiddags lösningsförslag vilket också ytterligare både försvårat och tydliggjort det omöjliga i att låsa fast verkligheten i avgränsade fack och inta en position ”utanför” den praktik jag utgett mig för att analysera. Kanske handlar det för min egen del om att komma närmare en acceptans av att både skrivprocessen och det övriga livet är en ständig pendel, en ständigt skiftande gråskala mellan hybris och självhat. Den ofrånkomliga viljan att låsa fast det egna jaget, allt som oftast som något bättre än andra, som mer upplyst, sympatiskt och kapabelt till reflektion, den skamliga viljan finns även hos mig. Trots dessa insikter är det

fortfarande svårt att inse det omöjliga i att kunna göra rätt. Varje ambition till ödmjukhet kan tolkas som ett nytt försök att förkroppsliga excellens, att göra den egna rädslan till en dygd. Kanske har jag närmast mig en förståelse för självet som en cirkulär process snarare än en linjär utveckling och där mina handlingar och känslor inte med nödvändighet speglar något inre och bestående gott eller ont. På ett personligt plan har detta haft stor betydelse för mig.

5. Det befriande ansvaret

Nedan följer en redogörelse för min analys vilken strukturerats under tre olika teman. Under temat **Befrielsen** diskuteras samtal som metod för frigörelse och förändring utifrån bland annat Wendy Brown (2005) och Joan Scott's (1992) teoretiseringar kring erfarenhet som en källa till kunskap. Här använder jag mig också till stor del av och tidigare forskning kring manlig vänskap (Goedecke, 2018). Under temat **Utvecklingen** analyserar jag känslornas relation till ansvarsfördelning och hur ansvarstagande kopplas i hop med individuella brister och rättigheter och hur detta bland annat kan förstås utifrån det som Eva Illouz (2007, 2008) benämner som en terapeutisk diskurs. Här problematiserar jag också synen på erfarenhet och känslor som objektiv kunskap utifrån Naomi Schemans (1993) syn på känslor som socialt konstruerade och Marie Hållanders (2016) forskning kring det personliga vittnesmålet. I det sista temat **Förändringen** diskuterar jag initiativets förståelse för hur förändring bäst uppnås och vad denna förståelse i sin tur vilar på, bland annat utifrån Malin Rönnbloms (2008, 2011) forskning som berör möjligheterna att driva feministisk politik i det nyliberala samhället. Här analyseras också vilka konsekvenser som en problemrepresentation, vilken formuleras i termer av konsensus snarare än konflikt, kan ge upphov till. Uppsatsen avslutas med att föra en diskussion kring analysens slutsatser utifrån uppsatsens övergripande syfte det vill säga vilka förändringsmöjligheter inrymmer initiativet #killmiddag? Vilka vägar till förändring öppnas upp och vad riskerar samtidigt att göras omöjligt?

5.1 Befrielsen

”Killar och män se hit! Det är dags att börja prata.” så lyder uppmaningen på #killmiddags hemsida (killmiddag.se, 2018) och där den specifika formuleringen att ”Det är dags” speglar ett underliggande antagande om att män inte pratar med varandra. Precis som initiativtagaren till #killmiddag, Ida Östensson, formulerar det i en intervju handlar uppmaningen att börja prata inte om vilket prat som helst. Tvärtom, menar Östensson, så visar flertalet studier på att det är män som tar det mesta

av utrymmet, både kroppsligt och verbalt, i flertalet sammanhang. I stället är det här den personliga berättelsen, vittnesmålet eller bekännelsen som efterfrågas, ”det handlar om att prata om svåra ämnen” (SVT, 2018). #killmiddags olika samtalsguider berör ämnen så som Kärlek, Sex och Skörhet och kan i sin tur förstås spegla vad män inte talar om. På detta sätt skapas en förståelse för jämställdhet där problemet med det ojämslidda samhället görs till en fråga som handlar om mäns tystnad, eller mer specifikt, om att män inte pratar om känslor och relationer. Initiativets förslag på hur problemet med mäns tystnad ska lösas är att killar och män anordnar separatistiska träffar i form av så kallade #killmiddagar. I den officiella Inbjudan som finns publicerad på #killmiddags hemsida går det till exempel att läsa:

Killkompisar! Vi känner alla till problemen med det sexuella våldet. Vi vet att det nästan uteslutande är män som ligger bakom det. Vi vet att 70 procent av alla som tar sitt liv är män och att män sällan söker hjälp för varken sina psykiska eller fysiska problem. Vi vet att 67 procent av alla hemlösa är män och att det främst är män som hamnar i missbruk. Vi vet att 87 procent av all misshandel begås av män och att 60 procent av de som utsätts också är män. Vi vet att var femte man saknar en nära vän och att vi jobbar så mycket att vi inte umgås så mycket vi önskar med våra barn. Statistiken finns tillgänglig och kvinnor har jobbat länge för att befria sig från all skit som könsnormerna ställt till med. Ska vi inte ses på en middag eller fika och prata om hur vi kan bryta oss loss? (”Inbjudan” - killmiddag.se, 2018).

Det lösningsförslag som #killmiddag förespråkar är alltså att män börjar prata med andra män om sina känslor och relationer för att så som de uttrycker det ”Befria sig från all skit som könsnormerna har ställt till med”. Detta ger i sin tur upphov till två separata men ändå liknande problemrepresentationer. Den ena handlar om mäns omedvetenhet om, eller oförmåga att se, sina egentliga intressen medan den andra utgår från att anledningen till att män inte pratar om känslor är för att de vet inte *hur* man pratar om känslor. Dessa förståelser vilar i sin tur på vissa antaganden kopplade till samtal, känslor och manlighet och där män antas vilja prata om känslor, men hindras. I båda dessa fall antas hindret utgöras av destruktiva normer vilka män ska uppmärksammas på och således också befrias i från. Detta för att möjliggöra för män att ta sitt ansvar i frågor kopplade till hälsa, social rättvisa och mäns våld mot kvinnor.

Antagandet att män inte pratar med varandra om känsliga ämnen har jag tolkat som att det vilar på vissa föreställningar kring (traditionell) manlighet och manlig vänskap. På killmiddag.se finns ett filmklipp publicerat under rubriken ”Vad är manlighet?” där tittaren får möta ett antal olika män

som ger sin beskrivning av vad manlighet är. I kombination med en text som presenteras i punktform hörs i slutet av filmen en röst som säger:

Manlighet är ett sätt att vara på som brukar förknippas med att vara kille, man och snubbe. Det kan till exempel innebära att: inte få visa sig svag, att man bara förväntas snacka sport med sina kompisar eller att man inte snackar med dem alls. Det här är ju trist för mig och i ett större perspektiv kan det till och med vara farligt ("Vad är manlighet?" - killmiddag.se, 2018).

Ovanstående artikulation kan förstås utgöra en slags strategi för att upplysa män om att deras beteende vare sig är naturligt eller ofrånkomligt. I stället är anledningen till att män inte pratar om känslor något som, enligt #killmiddag, förstås som att det är kopplat till en roll eller som det uttrycks här till "Manlighet". Syftet med att använda sig av en sådan strategi har jag tolkat som en vilja att skapa en känslomässig reaktion hos män vilken kan förstås i linje med den känslöförändring som Naomi Scheman (1993:24) beskriver som "Becoming Angry". Uttalanden om att patriarkatet även drabbar män underbyggs av statistik som ska visa på hur män på olika sätt far illa. Denna typ av strategi är också vad som utgör utgångspunkten för den separatistiska metod vilken särskilt använts inom den så kallade Ståndpunktsfeminismen, som ett sätt att höja medvetanden. Ståndpunktsfeminismen bygger vidare på marxismen och utgår från tanken att det är en individs egen erfarenhet som bäst kan erbjuda en "sann" bild av samhällets förtryckande strukturer (Hekman, 2014:106). I linje med detta återfinns på #killmiddags hemsida följande formulering:

#killmiddag är ett sätt för män att i en trygg miljö prata om hur det är att vara kille/man utifrån olika teman ("Vad är killmiddag?" - killmiddag.se, 2018).

Här, likväl som i den officiella Inbjudan, formuleras en kunskapsposition som gör anspråk på att veta hur det "är". Uppmaningen att "börja prata" vilken samtidigt kan förstås som en uppmaning att "bryta tystnad" speglar således en underliggande syn på tal som någonting äkta, någonting som ska visa på hur verkligheten egentligen ser ut. Detta antagande finns som Brown (2005) påpekar inbäddat i ett likställande mellan tal och frihet och "samtalet" kopplas, precis som följande citat visar, i ihop med befrielse, personlig utveckling och känslomässigt stöd.

Börja prata för att frigöra dig själv från destruktiva manlighetsnormer för att bli en bättre partner och vän och för att det är härligt att få prata om sånt man annars aldrig pratar om (bildanu.se, 2018).

Den underliggande övertygelsen som föregår uppmaningen att bryta tystnad, det vill säga att tystnad och tal är varandras motsatser, är enligt Brown en bedräglig sådan. Det är en övertygelse som i sin tur möjliggör att tystnaden förstås vara en lögn vilken antas dölja eller förhindra en sanning. Effekten av detta blir en tro på att det som uppkommer när en tystnad bryts är en slags obefläckad sanning – Sanningen med stort S – vilken i sin tur antas vara sprungen ur autenticitet eller erfarenhet (Brown, 2005: 83).

Det finns mycket som män inte pratar om. Guiderna och intervjuerna i "Allt vi inte pratar om" inspirerar till samtal och gör det lättare att öppna upp och prata på riktigt (alltviinteprat.com.se, 2018)

"Sanningen" om män kan alltså återfinnas i bekännelsen, i talet om känslor eller så som det beskrivs här, i det "riktiga" samtalet. Varje enskilt tema i #killmiddags samtalsguider inleds också med en anonym och personlig berättelse kopplat till det aktuella ämnet och åtföljs sedan av följande formulering:

Det här är bara en av alla berättelser vi anonymt fått in på frågan 'vad skulle du vilja prata om, om ingen dömer dig? Vi hoppas att den kan inspirera dig att öppna upp och prata från hjärtat i följande samtal ("Samtalsguiderna" - killmiddag.se, 2018)

Utifrån ovanstående artikulationer ser vi hur det "riktiga" samtalet förstås som att det utgörs av en typ en personlig bekännelse eller vittnesmål som kopplas till känslor och vilket ska användas för att visa på sanningen om män. När den personliga berättelsen kopplas ihop med sanning blir erfarenheten likställt med ett slags synliggörande eller medvetandehöjande som handlar om att lyfta fram något som existerar, men som blivit undangömt eller tryckt undan. Denna typ av synliggörande har, precis som Scott (1992) påtalar, länge varit fokus för dem som vill visa på hur olika marginaliserade grupper har förbisetts. "Erfarenhet", menar Scott, måste dock förstås som på samma gång en tolkning som *i sig självt* i behov av tolkning. Vad som räknas som erfarenhet är aldrig självklart utan snarare alltid föremål för förhandling och således också alltid politisk. När man använder sig av erfarenhet som kunskapsbas leder detta, oavsett om det är den önskvärda eller icke önskvärda konsekvensen, till att identitet naturaliseras (Scott, 1992: 34,37). Via uppmaningen att "börja prata" tilldelas således det män "aldrig talar om" statusen av att vara den dolda sanningen om män. Det tal, den erfarenhet och de bekännelser som lyfts fram inom ramen för initiativet görs på så sätt också till ett effektivt substitut för objektiv kunskap. Ett slags bevis för den dolda eller nedtystade sanningen om

män. Detta skapar övertygelsen att män som pratar om sport (i stället för känslor) gör det för att de inte vet bättre eller med andra ord, för att de är fångna i ett slags falskt medvetande (jmf. Brown, 2005: 92).

De personliga berättelser som inleder varje tema kan således ses som ett slags kunskaps- eller utbildningsmaterial vilka utgör exempel på vad män skulle prata om ifall det inte fanns några normer som hindrade ("dömde") dem. Detta vilar i sin tur på antagandet att det finns en plats, en slags "trygg miljö" som inte är påverkad av makt och där ingen heller kan bli dömd. Bland de uppvärmningspåståenden som finns i samtalsguiden *Män & Vänskap* återfinns exempelvis följande artikulationer: "När jag kramar en annan man avslutar jag ofta med en klapp på ryggen" och "Jag har skadat med en killkompis". Enligt diskursteorin utgör också icke-språkliga praktiker och objekt en del av diskurserna och ovanstående artikulationer kan läsas som uttryck för hur man utifrån vissa kroppshandlingar kopplade till intimitet formulerar en föreställning om vad som egentligen ingår i att vara en man. Följande citat förtydligar detta:

De flesta skakade hand när vi från början av kvällen träffades. Några kramade med en klapp på axeln, någon sa bara hej. Men när vi bryter upp för kvällen så kramar alla varandra med en riktigt mysig kram utan ryggdunk. ("Sagt om killmiddag" - killmiddag.se, 2018)

Det sätt att vara på som kopplas till en traditionell och maskulin roll, i det här fallet en slags avståndstagande och ryggdunkande person, blir på så sätt det som antas utgöra det som *inte* är naturligt. Könroller och heteronormativitet ses inom initiativet som hinder för att skapa och upprätthålla intima relationer med andra män och ovanstående artikulationer illustrerar hur #killmiddag antas erbjuda en väg till befrielse från dessa hinder (Goedecke, 2018). Även om #killmiddags tal om "manlighet", samt möjligheterna till befrielse från denna, kan sägas skapa en förståelse för identitet som en social konstruktion snarare än som något biologiskt förutbestämt så bibehålls här samtidigt en separation mellan sinnet och kroppen. Könrollen, den destruktiva manligheten, förstås som ett diffust "något" vilket antas komma från ett obestämt "utifrån" och ta plats på individen (Jmf. Butler, 1990, Grosz, 1994). Denna förståelse för identitet som socialt konstruerad står i motsättning till en diskursteoretisk förståelse för subjektet där Foucaults maktformulering i stället gör oss uppmärksamma på maktens konstituerande roll. Enligt denna förståelse ses subjektet som diskursivt konstituerat, det vill säga våra identiteter är inte bara något som ger upphov till politiska effekter utan är

också i sig själva en politisk effekt. Följande formulering visar ytterligare på hur det intima samtalet ska assistera mannen i hans befrielse från destruktiva normer:

Men tillslut öppnade jag upp och såklart möttes mina tårar med kram och tröst. Jag tänker på alla gånger jag inte tagit steget och berättat för en vän när jag mår dåligt ("Män & skörhet" - killmiddag.se, 2018)

De idéer som stödjer tanken om befrielsens möjlighet riskerar att skapa en förståelse för genus som något som man kan vara mer eller mindre influerad av (Goedecke, 2018). Förmågan att prata "på riktigt" kopplas inom ramen för #killmiddag ihop med att vara en "riktig" man. Det intima samtalet utgör ett bevis för "äkta" manlighet och kopplas i materialet också i hop med förmågan till personlig utveckling och känslomässigt stöd. Den så kallat traditionella mansrollen anses vara ohälsosam och skadlig för den enskilda individen likväl som för samhället och jämställdhetsarbetet i stort. Det diskursteoretiska maktbegreppet problematiserar möjligheten till den typ av befrielse som #killmiddag eftersträvar eftersom att vi inte bara kan avkläda oss själva, det som vi i vissa fall upplever vara, begränsande drömmar, fantasier och begär (jmf. Edenheim, 2018).

Goedecke (2018: 108) påpekar vidare, med hänvisning till Illouz (2008), att det finns en motsättning mellan samtida ideal kring intimitet och föreställningen att mäns vänskaper inte innehåller samtal om personliga eller känslomässiga aspekter. Denna motsättning har i sin tur gett upphov till nya ideal kopplade till manlighet där en ängslig, självmedveten, verbal och reflekterande "ny" manlig position i allt större utsträckning kommit att betraktas som det eftersträvansvärda. Detta eftersom att det i linje med terapeutiska ideal kring intimitet förstås som den enda hälsosamma formen av maskulinitet. I temat Män & Skörhet kan vi se formuleringar så som:

I det här temat får du prata om känslor och rädslor - och om hur kan hantera dem. Du får prata om att våga visa dig svag och om att vara stark nog att be om hjälp ("Män & Skörhet" - killmiddag.se) eller Tolka varandra snällt. Det krävs mod och tillit för att våga berätta sina upplevelser ("Instruktionsbladet" - killmiddag.se, 2018)

Utifrån Goedecke's (2018) och Illouz (2008) resonemang kan inte verbalt kompetenta och emotionellt öppna ideal betraktas som att de står i motsättning till vad som anses vara maskulint. På detta sätt erbjuder också #killmiddag en möjlighet för män att positionera sig själva som ett undantag från den traditionella bilden av manlighet. #killmiddag har som sagt mottagits med öppna armar och den

kritik som förts fram har främst handlat om att initiativet riskerar att ”slå in öppna dörrar”. En av de män som anordnat #killmiddag misstänker exempelvis att:

...projektet killmiddag inte riktigt nått ut till de som verkligen skulle behöva det. Generellt tror han att det främst är män som redan är ”medvetna och känner ett kall” som söker sig till sådana här tillställningar. På hans egna middagar, erkänner han, är det en tyngdvikt på södermalmsmän på vänsterkanten (Dagens Nyheter, den 21a december 2017)

Ovanstående formulering väcker frågan kring vilka män det är som ”verkligt” skulle behöva arrangera en #killmiddag och synliggör således samtidigt hur initiativet erbjuder ett sätt för män att positionera sig själva som medvetna och upplysta män. Enligt Illouz (2007, 2008) kan nutida intimitetsideal förstås som att de både orsakar och bygger på ett särskiljande mellan olika slags män. Ett särskiljande som bland annat baseras på klass och föreställningar kring psykologisk hälsa och mognad. Hon menar att en ny emotionell hierarki har dragits av psykologer mellan självförverkligade, befriade, emotionellt intelligenta och ansvarstagande individer ställt mot de som kämpar med en mängd problem. Att gå på #killmiddag signalerar medvetenhet, mod och emotionell öppenhet och genom frågor så som ”Vågar du söka stöd eller prata ut med andra män - när du behöver hjälp eller är ledsen?” (Män & Skörhet - Killmiddag.se) uppmanar #killmiddag till befrielse från skörhet, irrationella känslor och personliga svårigheter. Här utmanas alltså män till att våga vara starka nog att visa sig svaga. Den ”nya” och känslomässigt engagerade manlighet som eftersträvas kan utifrån dessa formuleringar tolkas vara konstruerad utifrån sådana ideal kring frihet, autonomi och individuell styrka vilka redan sedan länge kopplats ihop med maskulinitet (jmf. Goedecke, 2018). Vidare kan nämnas att en förutsättning för att en individ överhuvudtaget ska kunna erbjudas representation så måste, enligt Butler (1990), denne individ kunna kvalificera sig som ett subjekt. Precis som Brown (1995) också påpekar har mycket kritik riktats mot att ”subjektet” är baserat på en manlig modell. Om vi utgår från att det maktsystem som vi alla ingår i producerar subjekt som antas vara maskulina så uppstår här en märklig motsättning. Att arrangera #killmiddagar blir sett ur detta perspektiv, paradoxalt nog, till en fråga om att befria de subjekt som i egentlig mening är de enda som redan åtnjuter viss frihet och möjlighet till representation.

5.2 Utvecklingen

Förutom att bidra till mäns befrielse är också en av anledningarna till att gå på #killmiddag, så som det formuleras av initiativet, att det möjliggör för män att ”bli en bättre partner och vän”. Eva Illouz

(2008) menar att praktiserandet av medvetandehöjande metoder har varit ett område där vissa feministiska och terapeutiska ideal har länkats samman. Där medvetandehöjande grupper varit tänkta att ge upphov till kollektiv och strukturell förändring är dock fokus för terapi individens utveckling. Här blir det därför intressant att återvända till #killmiddags övergripande målsättning, det vill säga att ”ge killar och män chansen att börja med sig själva i kampen för ett jämställt och jämlikt samhälle” (killmiddag.se). Denna formulering ger upphov till antagandet att mäns ansvarstagande kommer ske som en naturlig följd av att de ”ges chansen” att göra detta och speglar en syn på jämställdhet som något som alla *egentligen* vill jobba för, i fall de bara fick tillgång till rätt slags information och verktyg (jmf. Rönnblom, 2011). Det personliga och intima samtalet antas således inte bara vara användbart för att befria männen utan ses också som det verktyg som männen ska använda sig av för att kunna ta sitt ansvar i frågor som rör jämställdhet. I de tidningsartiklar som ingår i denna studie är detta antagande ett återkommande argument för att arrangera #killmiddagar. En av de män som varit med och anordnat en privat killmiddag menar exempelvis att:

Det känns som att det finns en enorm längtan att prata mer, men att man kanske inte vet hur (Expressen, den 14 juli, 2017).

Att alla män antas inneha en naturlig och underliggande vilja att prata med varandra för att på så sätt ta sitt ansvar i frågor som gäller jämställdhet kan förstås som en diskursiv effekt av samma antaganden som ligger till grund för tanken om att män kan befrias från förtryckande normer. Vårt samhälle präglas till stor del av liberala utgångspunkter där behovet av att fastslå en slags grundläggande mänsklig identitet, en naturlig essens ständigt gör sig påmind. Enligt en diskursteoretisk utgångspunkt är all social verksamhet beroende av skillnad, ändå återfinns inom många arenor en strävan efter likhet, fixering och harmoni. Roland Barthes (1957) illustrerar exempelvis i sin text *Mythologies* att en slags tvetydig myt om mänskligheten ligger till grund för många av våra humanistiska ideal. En myt som förmedlar tanken att om vi skrapar lite på de ytliga olikheter som vi människor har så kommer vi nå fram till en kärna av universell mänsklighet. Vidare menar bland annat Illouz (2007, 2008) att den rörelse som till stor del möjliggjorde psykologins inflytande på populärkulturen och vilken också drastiskt ändrade synen på jaget var just den humanistiska rörelsen. Med sin utgångspunkt i humanistiska ideal där människan betraktades som i grunden god, hälsosam och mentalt frisk infördes också tanken om utveckling som en universellt mänsklig och inneboende drivkraft. Detta gjorde att individer per automatik ansågs vilja, och således också kunna, nå sin så kallade ”fulla potential”. Synen på självförverkligande som ett mänskligt behov resonera-

de väl med liberala idéer om självförverkligande som en rättighet och kunde därför också med enkelhet ta plats inom ramen för den allmänna förståelsen för människans grundläggande väsen (Illouz, 2007: 44). Förbindelsen mellan feminism och terapi har bidragit till ett rationaliserande av människors känsloliv där all slags ambivalens har bannlysts och där känslomässig balans har kommit att betraktas som det eftersträvansvärda idealet. I en intervju för DN beskriver en av de män som flitigt varit med och anordnat #killmiddagar att han ibland mötts av kritik mot att middagarna tar sin utgångspunkt i konkreta instruktioner och samtalsguider vilket upplevts som 'fånigt'. Dessa reaktioner förklarar han med att:

Sådant prat handlar nog främst om att djupare diskussioner skrämmer många män. De vet helt enkelt inte hur de ska prata om känslor med andra män. Fast viljan finns hos många (Dagens Nyheter den 21:a december, 2017).

När ett visst känslomässigt tillstånd identifieras som hälsosamt och eftertraktat kan också allt som inte når upp till detta ideal förstås som en konsekvens av omedvetna känslor vilka antas hindra mig från att nå detta tillstånd, men också som ett slags dolt begär att fly från samma tillstånd (Illouz, 2007: 47). Tanken om att alla män egentligen vill ta ansvar för jämställdhetsarbetet genom att prata om sina känslor får effekten att allt slags beteende som inte går i linje med en sådan vilja kan tolkas som en flykt. Ovanstående artikulationer och resonemang ger på så sätt upphov till en problemrepresentation där problemet med mäns bristande ansvarstagande relateras till individuella mäns brister i form okunskap eller psykisk obalans. I temat Män & Flyktvägar återfinns exempelvis uppmaningen till män att identifiera olika så kallade flyktbeteenden och samtalsguiden innehåller frågor så som:

Vilka flyktvägar har du använt/använder du, av följande?

(Du kan säga alla - och ge egna exempel)

Porr - Jobb - Alkohol - Droger - Träning - Spel (Samtalsguiden - Män & Flyktvägar, killmiddag.se, 2018)

Det är viktigt att ibland pausa från vardagen för att samla kraft. Det är dock lätt att metoder för återhämtning, så som träning, en hobby eller tv-spelande, blir till flyktvägar i stället.

Vad tror du man behöver tänka på för att hålla balansen mellan nyttiga pauser och flyktbeteenden? (Kollegornas Killmiddag, killmiddag.se - 2018).

Ovanstående formuleringar illustrerar hur allt ifrån att konsumera alkohol till att träna, jobba och prestera i största allmänhet kan tolkas som ett bevis på flykt. Kännetecknade för den terapeutiska diskursen är att även sådant som vanligtvis betraktas som eftertraktade kompetenser så som flitig-

het, hårt arbete och noggrannhet förstås som tvångsmässigt och överdrivet (Illouz, 2007:50). Om balans är idealet kan alltså en hel rad olika slags relationer och personligheter förstås som problematiska vilket skapar en osäkerhet kring vad som bör betraktas som hälsosamt och som också markant breddar antalet potentiella klienter i behov av terapi (Illouz, 2008:139).

Att visa på en marginaliserad grupps erfarenhet av förtryck och brist på representation har kanske vanligtvis handlat om en vilja att bredda den historiska kanon till att inkludera fler berättelser och identiteter. Gruppen män antas dock generellt vara den grupp som innehar mest makt och privilegier så hur kan vi förstå att problemet representeras som en fråga om mäns lidande, utsatthet och begränsningar? Kvinnor har inom ramen för bland annat feministiska medvetandehöjande metoder uppmanats att observera sina känslor, identifiera handlingsmönster och upptäcka gömda orsaker till sitt beteende, vilka ofta lokaliserats till relationer i den tidiga barndomen (Illouz, 2008:138). I de personliga berättelser som används som underlag för #killmiddags samtalsguider återfinns i linje med detta följande formulering:

Relationen till min pappa är något jag flytt ifrån länge. Vi funkar inte ihop och det känns som att han inte lyssnar, han säger saker jag blir ledsen av, tar energi och lägger över massa ansvar på mig utan att kolla om det är okej. När det började bli knackigt med min pappa i tonåren hade jag inga verktyg att hantera relationen ("Män & flyktvägar" - killmiddag.se, 2018)

Det terapeutiska narrativet konstrueras, som ovanstående visar, baklänges eller i efterhand vilket också leder fram till ett paradoxalt privilegierande av trauma och lidande. Livet självt konstrueras på så vis som en dysfunktion, ett hinder, just i syfte att kunna överkomma det (Illouz, 2007: 52). #killmiddags bakomliggande logik kan förstås vara kopplad till denna typ av terapeutiska narrativ vilket i sin tur erbjuder en förklaring till initiativets slutsats det vill säga att det egentligen är synd om män. I Inbjudan återfinns statistik som bekräftar mäns utsatthet och ensamhet och #killmiddags initiativtagare formulerar sig också så här:

De här könsnormerna drabbar oss alla. Och vi kvinnor har fått kämpa så länge med att göra upp med vår skit och det som drabbar oss, men det är dags att vi erkänner all skit som också drabbar männen (Aftonbladet, 8 november, 2017).

Föreställningen om mäns lidande följs också av ett annat antagande, nämligen att könsnormernas negativa inverkan på männen i förlängningen får konsekvenser för personer i deras närhet så som

exempelvis kvinnor. I linje med de antaganden som möjliggör att olika slags beteenden tolkas i termer av flykt vilar uppmaningen till män att bjuda in till #killmiddag på antagandet att mäns undertryckta känslor är vad som ligger till grund för mäns psykiska ohälsa och mäns våld mot kvinnor. #killmiddags grundare uttalar sig på följande vis

och man vet att när människor trycker ner saker och ting så bubblar det ut. Och där kommer ju då också liksom både sexistiska kommentarer, men också en jargong som inte är så härlig för att man egentligen inte kan prata om det riktiga. Och det är bara botten på själva våldspyramiden... (Aftonbladet den 8e november, 2017).

Genom att koppla ihop mäns våld mot kvinnor som en konsekvens av mäns bortträngda känslor förläggs skulden till en slags abstrakt känslstruktur vilken placeras utanför den enskilde individen. Känslorna blir utifrån en sådan beskrivning på samma gång likställda med ett verktyg som kan användas för att befria männen och som något som de ska befria sig själva i från. #killmiddags ambition kan alltså förstås vara att möjliggöra för män att befria sig själva från irrationella känslor som får de att agera på ofördelaktiga sätt. Olika känslouttryck så som att gråta blir till bevis för något äkta, en sorg som funnits där hela tiden och som antas ha orsakat mäns beteende. Känslorna antas alltså på samma gång definiera männen och fungera som bevis för vad som egentligen ingår i att vara man. Ett fokus på någons känslor, eller som i det här fallet på mäns lidande, är dock oftast inte vad som föranleder det som Scheman (1993) kallar för "Discovering that one has been angry". Istället är det genom en politisk omvärdering av den egna omkringliggande situationen som skapar upplevelsen av att vi har varit arga, ledsna eller ensamma utan att veta om det. Genom att formulera problemet i termer av ett yttre hot (könsnormerna) vilket drabbar oss alla (män drabbas också av patriarkatet) erbjuds vi en förklaring till det oförklarliga vilket i sin tur möjliggör att en lösning på våldtäkterna, misshandeln och självmorden kan formuleras. Således har #killmiddag också gått från viljan att tilldela män ansvar till att befria honom från detsamma.

Scheman (1993) menar vidare att själva kärnan i den traditionella bilden av sinnet är att när vi pratar om våra känslor, medvetna eller omedvetna, så hänvisar vi till ett slags mentalt eller fysiskt tillstånd som finns inom oss, eller som vi befinner oss i, och som gör att det vi säger är sant. De olika samtalsguiderna som #killmiddag tagit fram skulle utifrån detta kunna ses som ett verktyg för att ta fram den skörhet, kärlek, ilska och sorg som funnits där hela tiden och bara inväntat upptäckt. Genom medvetandehöjande strategier, det vill säga genom att utbyta erfarenhet, ska den förtryckande

makten i form av destruktiva normer bekämpas så att individen kan återgå till, eller få möjlighet att vara, sitt ”sanna” jag. Detta speglar en essentialistisk syn på identiteten som ett uttryck för en stabil inre kärna och ligger till grund för såväl en strukturalistisk som liberal subjektförståelse. I likhet med det som Laclau (1990) visar i sin diskussion om det omöjliga samhället blir således mannens befrielse endast möjlig genom att skilja mellan vad som kan förstås som ett sant och falskt medvetande vilket i sin tur möjliggör att individen kan gå från oupplyst till upplyst, från förtryckt till befriad. #Killmiddags lösningsförslag i termer av att bryta tystnaden kring mäns utsatthet erbjuder en tydlig bild över det problematiska i att utgå från en syn på makt där makten separeras från kunskap. För om en tystnad bryts uppstår då inte genast nya? Vem kan bäst sätta gränserna för vad som utgör så kallat goda värden och vem innehar rätten att avgöra hur äkta de egna eller andras känslor är? (Brown 2005, Mouffe 2008, Scheman 1993).

Precis som Scheman (1993) påpekar har vi en tendens att se på andra som att de själva äger rätten till sina egna känslor. Detta gäller även om man anser att de har tolkat sig själva felaktigt. I instruktionsguiden för Kollegornas killmiddag finns följande formulering:

När andra pratar, utgå från att alla gillar olika och har olika erfarenhet. Döm inte personer och ifrågasätt aldrig någon annans erfarenhet (Instruktionsbladet - killmiddag.se, 2018).

Rätten till de egna känslorna är i likhet med andra rättigheter orättvist fördelad och autonomi kan i det avseendet inte ses som en individuell bragd. Snarare bör det förstås som en socialt erkänd rättighet vilket i sin tur också innebär att människor med social makt tenderar att ha mer av det (Scheman, 1993: 28). En politik som utgår från ett rättighetsbärande och stabilt subjekt kan enligt Brown (2000) förstås som ett symptom på vår tids diffusa verklighet. Brown menar att i en social, politisk och ekonomisk regim som bygger på maskulint kodade ideal så framstår rättigheter som någonting eftersträvanvärt eftersom att de lindrar de effekter som maskulin dominans ger upphov till. Samtidigt utmanar dock inte dessa rättigheter den nuvarande regimen och undanröjer således inte den manliga dominansen.

Den individualism som föregår en syn på känslor som något som speglar vad vi är och som möjliga att specificera oberoende av social kontext bör enligt Scheman (1993) inte ses som en historiskt slumpmässig förekomst. Den är snarare ett resultat av den essentialism som föregår vår tids liberala politik och ekonomiska struktur. Problemet med känslor och identitet är precis som Edenheim

(2018) påpekar inte att de finns utan snarare att de inte går att bemöta i en argumentation. Den personliga berättelsen blir således till ett mäktigt vapen i den rättighetsfixerade liberala hegemonins namn. Detta är en samhällelig trend som enligt Brown (1995) och Mouffe (2000) kan beskrivas som en slags moralisering och där känslor och erfarenhet kan förstås som att de utgör en grundbult i ett samhälle där sant, falskt, gott och ont har blivit ersättare för politisk argumentation utifrån olika kunskapsteoretiska positioner. I Samtalsguiden Män & Kärlek återfinns exempelvis följande formulering:

Men jag vet att ju mer jag pratar om kärlek och förhållanden desto bättre kan jag behandla de jag är tillsammans med. Då mår jag också bättre själv, för jag gillar ju förhållanden!
(Män & Kärlek - killmiddag.se, 2018)

Ovanstående illustrerar denna tendens till moraliserande vaghet, det handlar om prata ”mer” för att bli ”bättre”. Förmågan att ta ansvar för de egna känslorna antas också i förlängningen att leda till ett ”bättre” mående för den enskilda individen och således också per automatik för dennes nära relationer. Oförmågan att ta detta ansvar blir till en fråga om individuella brister och #killmiddags ambition att tilldela män ansvar över jämställdheten har gått till att tilldela dem ansvar över de egna känslorna och det egna känslomässiga måendet. Detta riskerar i sin tur att dölja att den egna psykologiska hälsan inte är viljestyrd. Modet och styrkan att öppna upp och uttrycka sig får istället, paradoxalt nog, effekten av de som går på #killmiddag framstår som ”mer” maskulina och ”mer” i kontroll av sig själva (jmf. Goedecke, 2018). Att ta sitt ansvar i kampen för ett jämställt samhälle handlar alltså om att se till att man själv mår bra och målet med #killmiddag riskerar på detta sätt att bli en strävan efter att nå fram till ett frigjort och friskt själv snarare än att se över vilka uppoffringar och förändringar man själv är beredd att göra. En av de organisationer som arrangerat offentliga #killmiddagar i Umeå är studieförbundet Bilda. Sådär uttrycker sig en av förbundets företrädande konsulter kring initiativet:

Vi vill skapa något som gör att vi växer som människor och blir de människor som vi vill vara. Det här är inte en kampanj för att nå politisk förändring, utan det här är för att vi vill börja med oss själva, för att utveckla oss själva och våra relationer, förklarar Kristoffer Fredriksson, konsulent på studieförbundet Bilda [...]. Vi försöker att inte vara så resultatorienterade. Det är väldigt lätt att hamna där, att vi ska nå ett visst resultat och förändra världen. Vi vänder oss inåt och börjar med oss själva (Västerbottens Kuriren den 30 januari 2018).

Precis som Michel Foucault (1979) effektivt har påtalat så har den långa tradition av ”bekännelsekultur”, där subjektet tvingas söka och berätta sanningen om sig själv, ironiskt nog legat till grund för ett slags patologiserande av ”vanliga” liv. Livet självt förstås i termer av sjukdom, brist och lidande vilket möjliggör tanken om självet som något som kan förbättras, arbetas med, befrias och göras helt. Avsaknaden av ett uttalat maktperspektiv riskerar att olika lösningsförslag så som #killmiddag baseras på en förståelse för makt som förtryckande snarare än produktiv. Makt betraktas som en slags sak som en person kan ha eller inte ha. Därigenom synliggörs inte att den mest effektiva formen av makt kanske är den som håller individen upptagen med att kontrollera sig själv – Det börjar med dig!

5.3 Förändringen

Det övergripande målet med #killmiddag är tydligt kopplat till förändring där viljan och ambitionen är att nå ett samhälle fritt från diskriminering och där alla får möjlighet att nå sin fulla potential. I följande avsnitt analyserar jag #killmiddags syn på hur denna förändring bäst uppnås. En av de anledningar som lyfts fram för att gå på #killmiddag är att motverka det man menar är en våldtäktskultur. ”Stoppa Våldtäkterna - Bjud kompisarna på killmiddag”, så lyder exempelvis rubriken i en artikel som publiceras i samband med att initiativet lanseras år 2016 (ETC den 7e juli 2016C). Som tidigare citat visat så antas de personliga berättelserna kunna inspirera andra att prata om känslor - ”vi hoppas att den kan inspirera dig att öppna upp och prata från hjärtat i följande samtal” (Samtalsguide - killmiddag.se). #killmiddag kan genom sådana artikuleringar förstås innehålla ett löfte om personlig och social utveckling och här återfinns således också en tydlig koppling mellan känslor och förändring. Det finns enligt Hållander (2016) ett stort samhällsligt intresse för vittnesmål, inte minst inom ramen för undervisning. Inom ämnen som exempelvis historia används vittnesmålet flitigt som ett undervisningsunderlag där tanken är att vittnesmål ”kan leda till kunskap om historiska händelser, vara en grund för reflektion och i förlängningen förebygga intolerans” (Hållander, 2016:12). Det är den känslomässiga beröring som vittnesmålen antas kunna frambringa som ska verka undervisande och att använda sig av vittnesmål som pedagogiskt verktyg anses således vara värdefullt. Det finns dock de som menar att vittnesmålet brister i sitt sanningsanspråk och att känna innebär inte, precis som Marie Hållander (2016) påpekar, automatiskt att agera. Hon resonerar i sin avhandling kring hur känslouttryck så som att gråta kan förstås som moraliska tecken, en mask vilken riskerar att gömma passivitet även för oss själva.

I #killmiddags samtalsguider och instruktionsblad finns också några så kallade ”Uppvärmningspåståenden” som ska besvaras med ett JA eller ett NEJ beroende på hur väl de stämmer in på den tillfrågade, exempelvis: ”Jag kan visa mig sårbar eller nedstämd inför mina kollegor”, ”Jag har svårt att erkänna när jag har gjort något fel” eller ”Vi har interna skämt och tongångar på jobbet som nyanställda eller besökare kan ha svårt att förstå” (Kollegornas Killmiddag - Killmiddag.se). Dessa påståenden kan läsas som en variant av den typ av personlighetstest vilka, enligt Illouz (2008), är vanligt förekommande inslag i den så kallade självhjälplitteraturen och får kulturell betydelse, inte för att de erbjuder svaren på de frågor som ställs utan för att de uppmuntrar ett värderande och kodande av känslor, helt enkelt ett förespråkande av ett slags rationellt förhållningssätt till det egna känslolivet. Detta speglar i sin tur en syn på känslor som kvantifierbara och *möjliga* att balansera. På killmiddag.se återfinns exempelvis följande formuleringar:

Du får också prata om *hur* du kan komma vänner nära och prata om känslomässigt svåra saker (”Män & vänskap” - killmiddag.se, 2018 - min kursivering).

Som tidigare konstaterat representeras problemet med jämställdhet genom #killmiddags lösningsförslag i termer av mäns bristande kunskap. En sådan formulering av problemet går som Rönnblom (2011:43) visar i linje med en nyliberal logik och handlar mer om att lära enskilda individer att göra rätt snarare än att uppmärksamma politiska motsättningar. De personliga berättelser som samlas in genom samtalet utgör det kunskapsmaterial som ska användas för att lära män hur man uttrycker sig känslomässigt och visar intimitet. Inom #killmiddag blir också det faktiska görandet av kunskap intressant och initiativet kan utifrån detta tolkas som en slags kompetenshöjande utbildning.

När problemet med det ojämslilla samhället representeras som en fråga om mäns bristande kunskap om hur man pratar om känslor uppstår också ett cirkelresonemang där mäns bristande kunskap antas bero på bristande kunskap (jmf. Rönnblom, 2011). Detta resonemang leder fram till slutsatsen att det som saknas och hindrar oss från att nå ett jämställt samhälle är kunskap om *vad* det är som hindrar oss. Detta är ett bra exempel på hur jämställdhetsfrågan avpolitiserats och #killmiddags fokus blir att fundera på *vad* som ska göras (ETC den 30 november, 2017D) och ta fram verktyg för *hur* man kan bryta sig loss (Inbjudan - killmiddag.se). Initiativet frångår på så sätt också ambitionen att i sig självt vara en frigörande och ansvarsutdelande praktik till att handla mer om att skapa ett forum för att diskutera vilka verktyg som behövs samt på vilket sätt som dessa verktyg och metoder ska tas fram. Mäns förmåga till reflektion, likväl som deras solidaritet med kvinnor eller engage-

mang i jämställdhetsfrågor, blir till ett egenvärde. Något som på samma sätt som känslor riskerar att gömma passivitet även från dem själva (jmf. Hållander, 2016). Eller för att använda ett uttryck av Sara Ahmed ”You end up doing the documents rather than doing the doing” (Ahmed, 2007).

Ovanstående artikuleringer illustrerar alltså hur #killmiddag anses utgöra en metod för att ta fram fler metoder vilket också i sin tur skapar ett outtömligt behov för just kunskap och #killmiddag kan förstås utgöra det verktyg som ska användas för att ta fram ”mer” av denna kunskap. Den logiska slutsats som följer av de underliggande antaganden som #killmiddags lösningsförslag vilar på blir alltså att det som behövs är ”mer” kunskap och ”mer” samtal. Och så är vi tillbaka där vi började. ”Killar och män se hit. Det är dags att börja prata!” (killmiddag.se, 2018).

Att kunskap förstås som en bra lösning kan förstås som en logisk konsekvens av ett visst ideologiskt resonemang. Här är utgångspunkten att det finns kunskap som är fri från maktpåverkan, vilket går hand i hand med en syn på individen och samhället präglad av en humanistisk, liberal och marknadsinfluerad logik och politik. De ideologiska utgångspunkterna som #killmiddag vilar på skapar ett aldrig sinande behov av terapi, av nya lösningar, mer rättigheter och bättre utbildningar. Initiativet tas emot med öppna armar, förespråkas av vår regering och får ta plats på bästa sändningstid eftersom att det inte utgör något motstånd mot detta rådande. Nancy Fraser (2009) menar att nyliberalismens framgångar drastiskt förändrat den omkringliggande situationen inom vilken feminism praktiseras. Förr, omgiven av en statligt organiserad kapitalism, var feminismens emancipatoriska projekt möjligt och relevant. Idag utgör, enligt Fraser, dock dess kritik i sig självt en paradox. Den form av kapitalism som omger oss och vars främsta mål är frigöra marknader från alla former av social kontroll delar gärna ut ännu mer identitetsbaserat erkännande, i synnerhet till de som redan äger ett sådant erkännande, i syfte att undgå krav på ekonomisk omfördelning (Fraser, 2009).

När problem kopplade till jämställdhet representeras som något som kan lösas genom samtal och utbildning görs också problemet till en fråga om kunskap och samarbetsförmåga. Den så kallade ”kampen” för ett jämställt samhälle blir inte en kamp där olika intressekonflikter mellan offer och förövare ska lyftas fram och hanteras utan handlar snarare om att skapa konsensus och bygga samarbeten (Goedecke, 2017: 223, 224). Konceptet #killmiddag har tagits emot med stor entusiasm på många olika arenor och har som tidigare nämnts arrangerats och praktiserats av manliga politiker i vår riksdag, riksdagsledamoten Robert Hannah uttrycker sig på följande vis:

Killmiddag i riksdagen ”Vi behövs i kampen”

Make Equal hade förberett flera frågor som de manliga ledamöterna fick diskutera i grupper, bland annat kring varför främst kvinnor arbetar med jämställdhetsfrågor. Robert Hanah tror att det öppnade ögonen hos flera män och gav dem insikten att de också behövs i kampen (Aftonbladet den 8e november 2017)

Att problemet formuleras i termer av konsensus snarare än konflikt kan förstås som ett symptom på den avpolitiserings som präglar vår samtid. Enligt det liberala synsättet är målet för ett demokratiskt samhälle skapandet av en slags rationell konsensus vilken ska nås just genom samtal och kommunikation (Mouffe, 2000). I #killmiddags samtalsinstruktioner återfinns exempelvis formuleringar så som ”Avbryt inte. Lyssna på varandra”, ”Tolka varandra snällt”, ”Stötta och lyssna på varandra även om du inte håller med helt och hållet” (Instruktionsbladet - killmiddag.se). Enligt Chantal Mouffe (2000: 93) utråder den liberala demokratin den antagonistiska dimension som hon menar är en ofrånkomlig del av såväl det politiska som den mänskliga sociala samvaron. Om ett förslag ska ha någon bäring måste det vara attraktivt, annars kommer någon annans lösning att antas i första hand. Ingen tycker om när man påpekar olika intressen. Konflikt och obekvämligheter säljer helt enkelt inte. Genom att hävda att vi alla är *lika* drabbade av patriarkala strukturer förses således uppmaningen till män att ta sitt ansvar med en mer tilltalande inramning. På så sätt kan också kampen för jämställdhet förstås som en gemensam kamp. Något som alla kan och bör inkluderas i på ett likvärdigt sätt. Denna inramning leder därför automatiskt fram till att #killmiddag blir ett eftertraktat koncept. I likhet med andra typer av aktivistsikt arbete som fokuserar på att ta fram strategier för likabehandling och inkludering, läggs dock tid och resurser på något som i en nyliberal kontext riskerar att leda in i en form av återvändsgränd (jmf. Edenheim, 2018:9). Det är också här någonstans som jag tvingas konfronteras med min egen ängslighet. För inkludering är väl bra? Eller snarare, vem blir jag om jag inte förespråkar just inkludering och gemenskap? Och varför har jag ett sådant behov av att vara någon överhuvudtaget? Kanske är det, precis som Edenheim (2018) lyckas sätta fingret på, svårt att förhålla sig till att de egna begärens är formade efter den maktstruktur som vi alla ingår i. Helst vill jag fortsätta att vara vag i den universella tävlingen om vem som kan vara snällast. För vad är alternativet? Att inte en tydlig position? Riskera att definieras som en av dem. De andra..?

Ett förnekande av den antagonism som utgör själva utgångspunkten för vilka vi är riskerar precis som Mouffe (2000) påpekar att leda till ett ökat skillnadsgörande. Hållander (2016) diskuterar också, med stöd i Ahmeds teoretiska resonemang kring affektökonomier, hur en syn på känslor som nå-

got vi har eller äger bidrar till olika slags gränsdragningar. Emotioner bör inte betraktas som något som vi har utan snarare något som skapar en illusion av en utsida och en insida vilket också riskerar att återupprätta gränserna mellan ett vi och ett dem. Ahmed anser vidare att processen (vittnandet) och produkten (vittnesmålen) tenderar att skiljas åt vilket också skapar vittnesmål för någon annan, på detta sätt blir vittnesmålen till objekt. Såren och vittnesmålen kan således bli varufierade och saluförda vilket innebär ytterligare gränsdragningar. Vittnesmål är på så sätt också nära kopplade till makt genom hur skillnad görs mellan vilka berättelser och vilket lidande som blir berättade och vilka som inte blir det. Här blir också motsättningen mellan mjuka värden så som jämställdhet och hårda värden så som ekonomiska intressen relevant. Precis som Olivius & Rönnblom (2017) visar så riskerar ”jämställdhet” då den ska säljas på en marknad att omvandlas till ett slags medel för att nå en organisations egentliga mål så som kvalitet och lönsamhet. I syfte att presentera initiativet #killmiddag som något attraktivt för den potentiella kunden (männen) finns också risken att den eftersträvade samhällsförändringen får stå tillbaka. Att berätta om det egna lidandet och bekänna sina synder blir ett sätt att bevisa den egna ärligheten. Det intima blir ett bevis på äkthet och signalerar således också kvalitét. I den så kallade Merchandise avdelningen som uppkommit i samband med att det bredare initiativet ”Allt vi inte pratar om” startats, och i vilket #killmiddag infogats, blir det tydligt att det är möjligt att kapitalisera på både känslor och jämställdhet. Här säljs koppar, t-shirts och tygpåsar med texten ”Det är klart du får min njure - Här ta båda” eller ”Gråt nu! Du behöver det här” (alltviintepretarom.se, 2018). Ärlighet, kvalitét och feminism blir alla till något man kan köpa och addera till sitt identitetsbyggande projekt (jmf Edenheim, 2018).

5.4 Slutsatser - Möjligheter och omöjligheter i en post-politisk tid

Så, vad är egentligen problemet som ligger till grund för den ojämställdhet som #killmiddag ämnar att åtgärda? När det gäller orsaken till avsaknaden av jämställdhet i samhället finns det en allmän tanke om att gruppen män utgör den huvudsakliga orsaken till detta. En idé som utgår ifrån att vi lever i ett patriarkalt samhälle som hindrar och står i vägen för kvinnors möjligheter att avancera inom olika samhällsliga arenor (Törnqvist, 2008). De artikuleringar som återfinns i den officiella Inbjudan till #killmiddag, så som exempelvis - ”Vi känner alla till problemen med det sexuella våldet. Vi vet att det nästan uteslutande är män som ligger bakom det” - tolkar jag som att det utmanar liberalismens hegemoniska ställning. Här representeras jämställdhetsproblematiken i termer av konflikt där mäns våld explicit kopplas till ojämställdhet. Kategorin ”män” förstås också som just män,

som en könad kategori istället för en naturlig och neutral samhällsmedborgare (jmf. Goedecke, 2018:225).

På samma sätt som Goedeckes (2018) forskning visar, skulle de samtal som #killmiddag bjuder in till kunna öppna upp för en politisering av identitet. Initiativet skulle med sina kopplingar till den terapeutiska diskursen kunna förstås utgöra en möjlighet för individer att inta en maskulin position inom vilken känslomässig och terapeutisk kompetens blev normaliserat. Mindre rädsla för närhet skulle kunna bidra till att motverka både homofobi och ensamhet bland män och att gå på #killmiddag skulle kunna erbjuda verktyg för att hantera de känslor och erfarenheter som annars kanske gett upphov till destruktiva beteenden. Sätt ur detta perspektiv innehåller #killmiddag möjligheter till att motverka de negativa konsekvenser som, enligt initiativet, antas vara följden av att män inte pratar med varandra, så som exempelvis självmord, alkoholism, och våldsutövande (jmf. Goedecke: 2018:136).

Samtidigt som gruppen män förstås utgöra problemet bakom det ojämslidda samhället så återfinns dock inom #killmiddag en annan tanke. Problemet representeras nämligen också som att det inte alls hör ihop med manlig dominans utan ses snarare som kopplat till destruktiva könsroller, vilka antas drabba *både* kvinnor och män. #killmiddag bär på så sätt tydliga likheter med den feministiska position som Elisabeth Grosz (1994) kallar för Social Constructionism. Inom denna inriktning betraktas sinnet som ett socialt, historiskt och kulturellt objekt, helt enkelt som en produkt av ideologi. Kroppen förstås på samma gång som sinnets motsats, som en naturlig och förhistorisk enhet. Denna inriktning grundar sig således på tanken om att det inte är biologin i sig, utan de sätt på vilka ett socialt system organiserar och ger mening till biologin, som utgör ett slags förtryck. Inom denna inriktning blir fokus för den politiska kampen således ett slags neutraliserande av den könsspecifika kroppen. Målet för #killmiddag kan sägas vara att förändra och utjämna de karaktärsdrag som associeras med maskulinitet respektive femininet genom att ombilda de ideologiska förutsättningarna. Det som enligt #killmiddag måste förändras är attityder, antaganden och värderingar vilket får konsekvensen att en uppdelning mellan kropp och sinne, kön och genus bevaras och hålls intakt (jmf. Grosz, 1994:17). En subjektförståelse, med sin grund i liberalismen och humanismen, avpolitiserar på så sätt identitet som åter blir förstått som något naturligt och fastställt snarare än kontingent. Den humanistiska utgångspunkt som #killmiddag vilar på och där frihet från destruktiva normer och roller antas kunna möjliggöra att vi alla återgår till vår inneboende mänsklighet riskerar att dölja mäns

privilegier och i stället befästa en binär uppdelning mellan könen (jmf. Goedecke, 2018: 224,225). Detta gör också att de privilegier som vissa män åtnjuter inte ses i ljuset av att de är godtyckliga och orättvisa utan bekräftar snarare dess giltighet. Som min analys har visat på handlar #killmiddag i slutändan inte så mycket om att prata om vilka privilegier män har utan uppmanar snarare till ett samtal som handlar om hur män själva drabbas negativt av att leva i ett patriarkalt samhälle. Ansvar (och skulden) för ojämställdheten tilldelas på så sätt en mystisk, neutral och förtryckande makt utanför individen och #killmiddag blir det verktyg som ska hjälpa individen att befria sig från denna makt.

De sätt på vilka #killmiddag representerar problemet med det ojämställda samhället ger också, utifrån en förståelse för lösningar som i sig själva produktiva (Bacchi & Eveline, 2010), upphov till effekter som får reella konsekvenser för enskilda individer. Även om de påståenden som finns i guiderna är tänkta att utmana och upphäva de begränsningar som man menar att den traditionella mansrollen för med sig så riskerar samtidigt de frågor och påståenden som finns i #killmiddags olika samtalsunderlag att reproducera en redan etablerad och stereotyp bild av gruppen män. Precis som Brown (2005) visar med hjälp av Foucaults maktdefinition kan till exempel våra ambitioner att bryta tystnad enkelt omvandlas till nya förtryckande tekniker där formuleringar så som ”Det är svårt att vara ledsen bland andra män” riskerar att befästa snarare än utmana befintliga förståelser för vad som ingår i att vara man. Våra bekännelser riskerar på sätt, precis som Brown (2005) påpekar, att bli till de normer genom vilka vi hålls på plats och kontrolleras.

#killmiddag har inte uppstått ur tomma intet utan snarare producerats i en specifik diskursiv kontext och resonerar väl med ett samtida fokus på identitet och rättigheter. Butler (1990) är bara en av de som påtalat det problematiska med en politik som tar sin utgångspunkt i identitet. Subjektet ”mannen” kan inte förstås utgöra någonting stabilt och universellt giltigt. Initiativets formuleringar speglar ett antagande om att det är möjligt att bryta ut något specifikt manligt och som kan separeras från andra maktrelationer så som klass, sexualitet och etnicitet. Gruppen män förstås således utgöra en homogen grupp vilken ställs i motsats till gruppen kvinnor. Kattis Honkanen (2008) visar exempelvis hur jämställdhetsdiskursen är beroende av att en skillnad etableras mellan kvinnor och män, det vill säga jämställdhet är endast möjligt att eftersträva ifall man tänker sig att det finns en uppdelning mellan ”riktiga” kvinnor och ”riktiga” män vilka i sin tur är olika och åtrår varandra. I händelse av att problemet faktiskt politiseras och formuleras i termer av just konflikt mellan män och

kvinnor så antas på samma gång lösningen på problemet ligga i denna relation och det romantiska löfte som denna relation innehåller. Törnqvist (2008) visar på hur föreställningen om en romantisk relation mellan män och kvinnor vilken antas innehålla en slags läkande, frigörande kraft har förespråkats som ett vapen i kampen för ett mer jämställt samhälle av flertalet välkända filosofer och sociologer så som bland annat Simone De Beauvoir och Pierre Bourdieu. #killmiddags fokus på hur destruktiva könsroller drabbar både kvinnor och män innehåller denna föreställning vilken i sin tur är beroende av idén om att det finns en naturlig skillnad mellan könen samt att denna idé hålls intakt. Viljan att få män att engagera sig i i ”jämställdhetsfrågan” kan också få effekten av att lösningen på problemet med ojämställdheten i samhället presenteras som att det är beroende av en man. En hälsosam, rationell och stark ”knight in shining armour” som kommer insvepande på sin vita springare och säger. Jag har kommit för att rädda er (jmf. Honkanen, 2008: 210). Här blir det därför också intressant att fråga sig vad samtalsguidernas artikuleringar får för konsekvenser för hur vi förstår kvinnan som mannens föreställda motsats. Enligt diskursteori etableras alltid olika enheter relationellt det vill säga i förhållande till något som de inte är (Winther-Jørgensen & Philips, 2000). Kategorin kvinna blir i ljuset av detta konstruerad som en känslös och skör person som gärna ligger och skedar med sina tjejkompisar och vars vänskapsrelationer präglas av samtal där känslor och relationer står i fokus.

6. Avslutande diskussion

#killmiddags stora genomslag kan förstås som en konsekvens av diskursiva kamper där vissa sätt att se på och förstå världen vinner legitimitet medan andra förkastas (jmf. Törnblom, 2008: 91). Min studie speglar i likhet med bland annat Goedeckes (2018) forskning om manliga vänskaper, en syn på och idéer kring maskulinitet, autenticitet och personlig utveckling som bland annat går att förstå utifrån det Eva Illouz (2007, 2008) benämner som den terapeutiska diskursen. Talet om genus och könsroller bär också likheter med en liberalfeministisk utgångspunkt där kvinnor och män förstås och betraktas som lika, men som i ett ojämställt samhälle förväntas att vara, och därför också blir, olika (Goedecke, 2018). Trots att #killmiddag med sitt fokus på befrielse, könsroller och förtryckande strukturer kan tolkas som att det ligger nära en marxistisk ideologiteori och en radikalfeministisk retorik så intar förslaget, med sin utgångspunkt i det suveräna och rättighetsbärande subjektet samtidigt en mer liberal skepnad. Den radikalfeministiska viljan att ”Krossa patriarkatet” har inom ramen för #killmiddag försetts med en ”snällare” inramning som går mer i stil med att ”Utbilda patriarkatet”. Initiativet kan också genom formuleringar så som ”Avbryt inte. Lyssna på varandra

” förstås som ett praktiserande av deliberativ demokrati där möjligheten till konflikt i stället stängs ute. Om sanning och erfarenhet blir förstådda som en källa till objektiv kunskap blir denna kunskap omöjlig att kritisera - ”ifrågasätt aldrig någons erfarenhet” och således omöjliggörs också ett ifrågasättande av den liberala hegemonin. Konflikter och konfrontationer, i stället för att betraktas som en indikation på misslyckande, bör dock enligt Mouffe (2000) ses som tecken på en levande och hälsosam demokrati vilken kännetecknas av pluralism.

Ambitionen att tilldela män ansvar i jämställdhetsfrågan är något som pågått under lång tid och mäns vilja att ta sitt ansvar känns på många sätt som efterlängtat och rimlig. Det jag har kunnat konstatera i min analys är att denna ambition, eftersom att den vilar på en förståelse för makt som skiljt från kunskap, inte når hela vägen fram utan snarare slutar där den börjar. #killmiddags främsta ambition, att befria män från begränsande manlighetsnormer så att de kan ta sitt ansvar i jämställdhetskampen bygger på och ger upphov till en motsättning som är omöjlig att lösa. För hur ska ansvaret tas? Och hur ska befrielsen ske? Då befrielse och ansvar, i likhet med tystnad och tal eller makt och kunskap separeras från varandra och ses som varandras motsatser undgår denna utgångspunkt en omedelbar känsla av motsättning. Om vi i istället, utifrån ett diskursteoretiskt maktperspektiv, ser på befrielse och ansvar som att de båda konstituerar varandra kan vi kasta ljus på den olösliga paradox som utgör grunden för initiativet. Precis som Törnqvist (2008: 79) gör synligt i sin analys möjliggörs denna motsättning genom ett särskiljande mellan olika typer av ”bra” och ”dåliga” män eller som i fallet med killmiddag mellan frigörande och begränsande samtal, vilka i sin tur kopplas till frigjorda eller begränsade män. Genom att skilja på en destruktiv, ”falsk” och konstruerad manlighet som alla män kan förstås vara oskyldiga offer inför och en konstruktiv, känslös, naturlig och ”äkt” manlighet blir det således möjligt att betrakta män som *både* problemet *och* lösningen på situationen med ”det ojämställda” samhället. När vissa positioner fördöms och andra hylas riskerar de personer som inte har möjlighet att inta den eftertraktade positionen att bli skuldbelagda och utpekade som avvikande och dåliga och i stället för att bredda antalet möjliga positioner riskerar också #killmiddag att stänga dörren för en sådan breddning. Det finns således en risk att de män som inte kan välja denna position också blir de som i slutändan står som skyldiga för den problematik som #killmiddag vill åtgärda. Precis som konstaterat av bland annat Jonsson och Gottzén (2012) blir bilden av den jämställda svenske mannen endast möjlig genom ett uteslutande av ”andra” män som ojämställda. ”Kvinnomisshandlaren porträtteras oftast som en man med psykiska problem eller i stor social utsatthet ” menar Gottzén som i en artikel i TGV, 2015 diskuterar det han

benämner som ”Maskulinitetens monstruösa framtid”. Gottzén beskriver hur dikotomin ”oss” gentemot ”de” upprätthålls genom att mäns våld ofta beskrivs som främmande och extraordinärt snarare än betraktas för vad det oftast är, det vill säga ordinärt och vardagligt (Gottzén, 2015:10). En möjlig konsekvens av #killmiddags underliggande förståelse för makt och subjekt är att sexismen kopplas i hop med ”onda” eller ”sjuka” människor snarare än som en effekt av en viss ideologi. Detta möjliggör i sin tur ett profilerande som en anti-sexistisk person samtidigt som man innehar en chefsposition inom näringslivet (jmf. Fraser: 2009).

#killmiddag riskerar att främja ett polariserat samhälle där gemenskap byggs utifrån identitetstillhörighet och där de goda feministerna ställs mot de onda och okunniga andra (jmf. Edenheim, 2018). En viss typ av samtal/position riskerar således också att bli omöjlig att förena med ett engagemang eller en vilja att göra jämställdhet och initiativet riskerar på så sätt att stänga dörren för allt annat än terapeutiska samtal och där det politiska samtalet hamnar ännu mer i bakgrunden. Konsekvensen av att låta erfarenhet utgöra ett slags kunskapens fundament är att frågor som berör erfarenhetens konstruerade natur eller som handlar om hur olika subjekspositioner, precis som knutpunkterna i ett språk, kan förstås som i sig själva konstituerade av skillnad aldrig artikuleras. Identiteten och erfarenheten med den konstrueras på detta sätt som naturlig. Kort sagt, att se på erfarenhet som bevis för sann kunskap reproducerar snarare än utmanar befintliga ideologiska system. Projektet att så att säga ”synliggöra erfarenhet” visar på förekomsten av förtryckande mekanismer, men möjliggör ingen förståelse för vare sig dess funktion eller bakomliggande logik (Scott, 1992: 24, 25). Initiativet #killmiddag riskerar således att endast utgöra en slags bekräftande hyllning till det system vilket det ämnar att kritisera.

Trots poststrukturella och diskursteoretiska insikter om att det inte finns något original, finns det, precis som Brown belyser (1995), inom feminismen en stark ovilja att släppa taget om det suveräna subjektet. Brown menar bland annat att behovet av att bevara erfarenhet, känslor och röster som en källa till sanning gör det svårt att se på subjektet på något annat sätt än som en stabil enhet. Utan ett autonomt subjekt som innehar en naturlig identitet vilken kan representeras och erhålla rättigheter, vad finns det då kvar att kämpa för? ”Subjektiviteten hos subjektet”, menar Brown, fungerar därför som en källa till sanning, som att subjektet härbärgerar en slags kunskap om världen som inte kan ifrågasättas. Brown menar vidare att det som står i vägen för att släppa taget om den västliga subjektssuppfattningen inte främst beror på att det skulle omöjliggöra en feministisk politisk kamp, utan

grundar sig snarare i en rädsla för att inte ha någon sanning att vända sig till för att kunna argumentera för social rättvisa. Utan den humanistiska myten om den naturligt goda individen finns heller ingen sanning och utan sanning hur möjliggörs då motstånd? Detta skulle lämna oss på en plats som krävde att vi utvecklade vår förmåga att politiskt argumentera för våra åsikter snarare än att referera till moraliska värden så som bra och dåligt, gott eller ont (Mouffe, 2000, Brown, 1995).

Om det stämmer det som Ernesto Laclau (1990) menar att omöjligheten i sig själv utgör kärnan i varje kommunikation och social praktik blir också det autonoma och suveräna subjektet något att hålla fast vid i en i övrigt diffus och flytande verklighet. I stället för att försöka ignorera de dimensioner som berör konflikt, ambivalens och exkludering och som måste förstås utgöra en viktig och ofrånkomlig del av social samvaro så borde målet för politisk aktivism snarare vara att belysa detta och skapa möjligheter för argumentation. Den radikaldemokratiska position som Mouffe talar utifrån handlar om att politisera (snarare än naturalisera) sådana uppdelningar som ”rätt och fel eller ”vi och dem”. I stället för att fokusera på att bryta tystnad eller rättfärdiga ”nya” identiteter bör kanske fokus en politisk rörelse vara att historierna olika begrepp och kategorier. En sådan rörelse bör utforska vad för slags subversiv potential som går att finna i tystnad eller i förmågan att lyssna. Den bör undra hur tar vi till vara på det förflutna utan att låta det begränsa oss i nuet och ställa frågor om hur vi möjliggör en annan utgångspunkt än oss själva och vilka vi ”är” när vi artikulerar våra visioner för framtiden (Brown: 2005, Mouffe: 2000, Edenheim: 2018 mfl.) Den bör vara en uppmaning att prata om olika politiska alternativ istället för att vädja till en allomfattande och omöjlig gemenskap.

#killmiddag gör, i likhet med det Illouz (2007, 2008) kallar för den terapeutiska diskursen, människor ansvariga för sitt egna psykiska mående genom att, paradoxalt nog, avlägsna alla former av moraliskt ansvar. Det terapeutiska narrativet placerar negativa känslor så som skam, skuld, rädsla, otillräcklighet, i förgrunden men aktiverar inte moraliskt handlande och undgår därför också kritik och skuldbeläggande, eller som i fallet med #killmiddag, ansvarstagande (Illouz, 2007: 52). #killmiddag utgör på så sätt en eftertraktad brasklapp, i synnerhet i en tid där de upprop som initierades i samband med #metoo fortfarande påminner många om risken att kunna pekats ut som skyldig. Med tanke på de lösningsförslag som lades fram efter #metoo och vilka, liksom #killmiddag, går i linje med ett samtida fokus på just kunskap och utbildning (Dagens Nyheter, 5 mars 2018) synliggörs

också den ständiga relevansen i att fundera kring möjligheterna till förändring och motstånd. Ett motstånd som aldrig slutgiltigt kan fastställas eller som Chantal Mouffe beskriver det:

And the fact that this must be envisaged as an unending process should not be the cause of despair, because the desire to reach a final destination can only lead to the destruction of democracy (Mouffe, 2000: 93).

7. Källor

Ahmed, Sara (2011) *Vithetens Hegemoni*. Hägersten. Tankekraft förlag

Ahmed, Sara (2007) 'You end up doing the document rather than doing': Diversity race equality and the politics of documentation. *Ethnic and racial Studies*. 30 (4)

Alnebratt, Kerstin, Rönnblom, Malin (2016) *Feminism som byråkrati*. Stockholm. Leopard Förlag.

Bacchi, Carol and Joan Eveline (2010). "Approaches to gender mainstreaming: What's the problem represented to be?" In *Mainstreaming politics: gendering practices and feminist theory*, Adelaide: University of Adelaide Press

Brown, Wendy (1995) "Postmodern Exposures, Feminist Hesitations", in *States of Injury*, Princeton university press

Brown, Wendy (2000) Suffering Rights as Paradoxes, *Constellations* vol. 7, no 2

Brown, Wendy (2005) Freedom's silences, i *Edgework*, Princeton university press.

Butler (1990) *Gender Trouble: Feminism and the subversion of Identity*. New York: Routledge

Foucault, Michel (1979) *Discipline and punish*. I Haugaard, Mark (red. 2002): *Power. A reader*. Manchester. Manchester University Press

Fraser, Nancy (2009) *Feminism, capitalism and the cunning of history* New left review (Print), 56

Edenheim, Sara (2018) *Den goda viljans feminism*. Tidsskrift för Genusvetenskap. Debatt. Vol 38 nr. 4

Goedecke, Klara (2018) *Other Guys Don't Hang Out Like This - Gendered Friendship Politics Among Swedish Middle-Class Men*. Centrum för Genusvetenskap, Uppsala Universitet

Gottzén, Lucas & Jonsson, Rickard (2012) *Andra män: maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö. Gleerups

Gottzén, Lucas (2015) *Kvinnomisshandlare och Maskulinitetens monstruösa framtid*. Tidsskrift för genusvetenskap Vol. 36 Nr, 1-2.

Grosz, Elizabeth (1994). *Volatile Bodies – Toward a Corporeal feminism*, Indiana University Press

Hill, Helena (2007) *Befria mannen! : idéer om förtryck, frigörelse och förändring hos en svensk mansrörelse under 1970- och tidigt 1980-tal*. h:ström - Text & kultur. Umeå

Honkanen, Kattis (2008). "Equality Politics Out of the Subaltern", in *Critical Studies of Gender Equalities. Nordic Dislocations, Dilemmas and Contradictions*. Ed. by Eva Magnusson, Malin Rönnblom & Harriet Silius. Makadam publishers.

Hållander, Marie (2016) *Det omöjliga vittnandet - om vittnesmålets pedagogiska möjligheter*. Stockholm : Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet

Illouz, Eva (2007) *Cold Intimacies: The making of emotional capitalism*. Cambridge, UK: Polity Press

Illouz, Eva (2008) *Saving the Modern Soul : Therapy, Emotions, and the Culture of Self-Help*. Berkeley: University of California Press

- Laclau, Ernesto (1990) *New Reflections on the Revolution of Our Time*. London. Verso
- Laclau, Ernesto (2015) *Post-Marxism, populism and critique* Ed. by David Howarth. London and New York. Routledge.
- Laclau, Ernesto & Mouffe, Chantal (1985) *Hegemony & socialist strategy*. London. Verso
- Lukes, Steven (1974): Power: A radical view. I Haugaard, Mark (red.2002): *Power. A reader*. Manchester. Manchester University Press
- Martinsson, Lena (2016) Den aktivistiska företagaren. Fahlgren, Siv, Mulinari, Diana och Sjöstedt Landén, Angelika (red) *Ambivalenser och maktordningar*. Göteborg: Makadam.
- Mouffe, Chantal: "Which Ethics for Democracy?", *The Turn to Ethics* (Garber/Hanssen/Walkowitz), Routledge (2000)
- Mouffe, Chantal (2008) *Om det politiska* Hägersten: Tankekraft förlag
- Rönblom, Malin. (2008). "De-politicising Gender? Constructions of Gender Equality in Swedish Regional Policy, in in *Critical Studies of Gender Equalities. Nordic Dislocations, Dilemmas and Contradictions*. Ed. by Eva Magnusson, Malin Rönblom & Harriet Silius. Makadam publishers.
- Rönblom, Malin (2011) Vad är problemet? Konstruktioner av jämställdhet i svensk politik. Ingår i: *Tidskrift för genusvetenskap*. - 2011:2/3, s. 33-55.
- Törnqvist, Maria (2008) "From threat to promise. The changing position of gender quota in the Swedish debate on Women's Political representation. in *Critical Studies of Gender Equalities. Nordic dislocations, dilemmas and contradictions*. Ed. by Eva Magnusson, Malin Rönblom & Harriet Silius. Makadam publishers

Olivius, Elisabeth & Rönnblom, Malin (2017) Feminism i företagsform? Konsultbranschen som en arena för jämställdhetsarbete. Ingår i: Tidsskrift för kvinnorsforskning - 2017:1, s. 73-94

Scott, Joan (1992) *Feminists theorize the political* Ed. by Judith Butler & Joan W. Scott. New York. Routledge

Scheman, Naomi (1993) *Engenderings. Constructions of Knowledge, Authority and Privilege*. New York. Routledge

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska källor:

<http://alltviintepratarom.se>

Hämtad mars 2018

<https://shop.spreadshirt.se/alltviintepratarom/>

Hämtad maj 2018

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/Ly7q4/riksdagsman-mottes-over-partigranserna-pa-killmiddag> - Hämtad januari 2018

<https://bilda.nu/killmiddag>

Hämtad januari 2018

<https://www.dn.se/arkiv/stockholm/om-heteroman-pratar-kanslor-ar-det-med-sina-flickvanner/>

Hämtad januari 2018

<https://www.dn.se/debatt/har-ar-valloftena-som-vi-i-metoo-upproppen-vill-se/>

Hämtad juni 2018

<https://www.etc.se/inrikes/ida-ostensson-patriarkatet-drabbar-aven-man> A, B
Hämtad januari 2018

<https://www.etc.se/inrikes/stoppa-valdtakterna-bjud-kompisarna-pa-killmiddag> C
Hämtad januari 2018

<https://goteborg.etc.se/debatt/darfor-ordnar-jag-en-killmiddag> D
Hämtad januari 2018

<https://umea.etc.se/kronika/matt-pa-machokulturen-fixa-killmiddag> E
Hämtad januari 2018

<http://killmiddag.se>
Hämtad januari 2018

http://www.killmiddag.se/pdf/svenska/alla_samtalsguider.pdf
Hämtad januari 2018

<http://www.killmiddag.se/pdf/svenska/instruktionsbladet.pdf>
Hämtad januari 2018

http://www.killmiddag.se/pdf/svenska/Killmiddag_kollegornas_18-05-09.pdf
Hämtad maj 2018

(<https://makeequal.se/om-oss/>) A, D
Hämtad januari 2018

<https://makeequal.se> B
Hämtad januari 2018

<https://makeequal.se/konsultuppdrag/> C

Hämtad maj 2018

A <https://www.expressen.se/omtalat/livet/max-23-mansrollen-staller-bara-till-med-skit/>

Hämtad januari 2018

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/heforshe---engagera-dig/>

Hämtad juni 2018

<https://www.vk.se/plus/2218137/killmiddagar-med-prat-om-sex-och-ensamhet>

Hämtad januari 2018

<https://www.svtplay.se/video/17391278/gokvall/go-kvall-tis-20-mars-problemet-med-tysta-man?start=auto&tab=2018>

Hämtad mars 2018

<http://www.studieframjandet.se/Cirkeln/Inspiration--kunskap/Tidigare-Gigs/Allt-vi-inte-pratar-om/>

Hämtad maj 2018